

Mobil Ekonomi ve Servis 5.000.000 Kilonetlik Mobil Ekonomi Müsabakalarıyla değerini ispat etmiştir.

MOBİL EKONOMİ SERVİS

YAKITTA EKONOMİ... TAMİRDE EKONOMİ... ÖMÜRLÜ ARABA...

Mobil Ekonomi ve Servis Programı 5 Kit'anın 17 memleketinde tertiplenen 60 Mobil Ekonomi Müsabakasından edinilen tecrübe ile sizlere yakıtta, tamir masraflarında ekonomi sağlamak, arabanızın ömrünü uzatmak ve daha emmiyetli araba kullanırmak gayesiyle hazırlanmıştır.

Mobil Ekonomi ve Servis aşağıdaki üç önemli özelliği bir araya getirmiştir:

- 1 - Mobil Servis - Mobil Ekonomi müsabakalarında elde edilen ekonomi tekniğinin otomobil bakımına da tatbikini sağlayan komple bir bakım programıdır. Ekonomi sağlayan metodlar üzerinde ihtisas yapmış Mobil elemanları, arabanızın uzun ömürlü olmasını temin için gerekli bütün yağlama

ve bakım servisini hizmetinize arzedeceklerdir.

- 2 - Mobilgas - İçindeki MC4 terkihi ile yakıt Ekonomisini sağlayan ve dünyanın birçok yerlerinde yapılan Mobil Ekonomi müsabakalarında ekonomik özelliğini ispat etmiş olan bir benzindir.
- 3 - Mobiloil - her tip ve marka arabada koruyucu ve ekonomik vasıfları denenmiş yegâne motor yağıdır. Mobiloil motorünüzün genç kalmasını ve azami randımanla çalışmasını sağlar.

Bu üçlü özelliği ile Mobil Ekonomi ve Servis size yakıtta ekonomi, uzun araba ömrü ve emmiyetle araba kullanma zevki temin edecektir.

Bu ekonomi sağlayan
Brosürü Mobil satışınızdan
İsteyiniz

EKONOMİ SERVİS

280

TÜRK FOLK LOR ARAŞTIRMALARI

TEMMUZ 1961

İÇİNDEKİLER

Halk Oyunlarımızın Adlarının anlamları	Metin AND
Çetrevli Köyünün Adı Dolayısıyla	Kerim YUND
Kopuz'dan Son Hâtıralar	Prof. Mahmut R. GAZİMİHAL
İğdır'dan İki Azeri Türküsü	Veysel ARSEVEN
Balat'ta Paşa Hamamında Çingene Dügünü	Girizan TUNARA
Nasreddin Hoca, Torunları ve Bazı Notlar	Cahit ÖZTELLİ
Malik Aksel'in Biyografisi	T. F. A.
Beşinci Halk Oyunları Bayramı	İhsan HİNÇER
I. Halk Oyunları Semineri	T. F. A.
Atatürk'n Memleketi Sarıgöl'den Örnekler	Osman SAYGI
Anadolu Orta Oyunlarından Şeytan Çık ve Soğancı oyunu	Şükrü ELÇİN
Karadeniz'den Pir Ali Türküsü	İsmet Zeki EYÜBOĞLU
Deli Boran	Mehmet YANIK
Çeşitli Yörelerimizden Bilmeceler, Bulmacalar (III)	Falk AKÇİN

VI. CİLDİMİZİN İNDEKSİ

BİZE GELEN KİTAPLAR VE DERGİLER

SAYI: 144

KURUŞ: 100

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAN HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

281

ANTI-ENZYM, WD-9 LU DIŞ MACUNU

Radar Reklam: 5 — Folklor: 10

1961
YILINDA

15.000

KİŞİYE KAZANMA ŞANSI

230.000 ve 1.525.000

Liralık apartman daireleri Liralık para ikramiyeleri.

Her çekiliş planı ayrıca ilan edilecektir

AKBANK

Vadeli her 100 vadesiz her 200 liraya ayrı bir kur'a numarası verilir.

(Folklor: 11)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AGUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALKBİLGİSİ DERGİSİ

SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

NO. 144

TEMMUZ 1961

YIL: 12 — CİLT: 6

HALK OYUNLARIMIZIN ADLARININ ANLAMLARI

Yazan: Metin AND

Sayısız binin çok üstünde olan halk oyunlarımız henüz tam bilimsel bir sınıflamaya kavuşmuş değildir. Halk oyunlarımızı bölgelere, adımlarına, koreografik düzenlerine, konularına, müziklerine göre çeşitli ayrımlarla toplayabiliriz. Ancak oyunlarımızı tanımadan, görmeden yalnızca adlarının taşıdığı anlamla bile onların özellikleri üzerine bir fikir edinebiliriz. Nitekim üç dört yıldır yurdun dört yanından halk oyunu takımları getirerek halk oyunları bayramları düzenleyen HALK OYUNLARINI YAŞATMA VE YAYMA TEŞİSİ'nin programlarındaki adlara bakmak bile istenileni verecek yeterlidir. Ancak adların pek çoğu yerli deyimler, o bölgenin kolayca bilemeyeceğimiz bir semtinin, köyünün adı veya bilinen bir deyimdir o bölgeye özgü ağzıyla bozulmuş biçimi olabilir. Bu türlü anlamları çözmek için dansı bilmek te yetmez. O bölgeyi tanımak gerekir. Birçok oyunlar da adlarını türkülerinin ilk mısraından veya türkünün adından alır, bunlar da çoğu zaman dansın kendisi üzerine pek bir fikir vermez. Burada anlamlı adları olan halk oyunlarımızdan bazı örnekler görelim.

Birçok danslar dansın çıktığı bölgeyi, kenti, ili, ilçeyi, köyü adında belirtir, ya da bölgeye yaygın bir oyunu bir yöre fazla benimseyip, onu tutup ona kendi adını vermiş olabilir, ya da bu dansın bu bölge yerlilerinin kendilerine göre bir oynayıları, dansı kendilerine bir uydurdukları olmuştur. Hatta adların

incelenmesinden bir oyunun bir bölgeden başka bölgeye göçmüş olduğunu de öğrenebiliriz. Aşağıda verilen örneklerde böyle oyunun adı oynandığı bölgeye uymazsa bu bölge ayrıca yanında gösterilmiştir: Acabat, Ankara Zeybeği, Arapkir Halayı, Arapkir Tamzarası (İzmir), Ardahan Barı, Artvin Barı, Artvin Timuracağı, Aydın Zeybeği, Balıkesir Zeybeği, Bergama Zeybeği, Beşkaza Zeybeği (Fethiye), Bitlis Barı, Bitlis Koççarı, Bodrum Zeybeği, Buğdur Zeybeği, Cezayir (Maras), Çorum Halayı, Edremit Zeybeği, Emet Zeybeği, Esenyol Oyunu (Samsun), Gelibolu Zeybeği, Gerede Havası, Gerede Zeybeği, Geyve Zeybeği, Gümrü Barı, Hakkâri Barı (Erzurum, Bayburt), Hemşin Horonu, Iğdır Barı, Kars Barı, Kars'ın önü, Kemaliye Tamzarası, Kıbrıs Zeybeği, Kütahya Zeybeği, Maçka Horonu, Maras Ağzı, Meşek Oyunu, Muğla Oyun Havası, Orta Batum, Ödemiş Zeybeği, Rize Horonu, Simav Zeybeği, Şaphane Zeybeği, Tavas Zeybeği, Van Koççarı.

Bazı oyun adlarının, oyunun adını, bazı önemli hareketlerini, yerden yükselişleri, bedenini duruşunu, hatta parmak hareketlerini bile verdiği olur. Şimdi bunlardan örnekler görelim: Akçak Hava (Uludağ), Atlama (Rize), Atlama Horonu (Trabzon, Maçka), Beş Ayak (Malatya), Bir Ayak (Tunceli, Eğil), Çift Ayak veya Çift Basma (Çoruh), Çöndek (Kütahya), Depki (Hatay), Dik Barı (Erzurum), Dik Halay (Elazığ), Dik Horon (Ordu, Sam-

sun), **Dik Oyun** (Sivas), **Diz Çökme ve Sekme** (Kütahya), **Diz Kırmama** (Bingöl, Kars), **Dokuz Ayak** (Bitlis), **Döneyey** (Antalya), **Dönme Halayı**, **Dönme Oyunu** (Tekirdağ), **Dönme Hamamı** (Kütahya), **Dört Ayak**, **Düz Ayak** (Erzincan), **El Çırpması** (Siirt), **El Oyunu** (Bolu), **Elilik Halayı** (Muş), **Fırlanmak** (Şebinkarahisar), **Göbekleşme** (Zonguldak) **Hava Oyunu** (Bursa), **Hoplama** (Bilecik, Malatya), **İki Ayak** (Tunceli), **İki Ayak Yürümek** (Pazar), **İki Parmak Zeybeği** (Bayındır, İzmir), **Kırık Oyun** (Kütahya, İçel) **Kırık Zeybek** (Zamzort), **Kırmama** (Kütahya), **Kol Kırmama** (Buhur), **Niksarlı Titreme** (Bafra, Samsun), **Sallama** (Afyonkarahisar, Akşehir, Antalya, Artvin, Isparta, Kars, Konya, Ordu, Pazar, Rize), **Sallama Horonu**, **Sallama Zeybeği**, **Sekme** (Balıkesir, Bingöl, Bursa, Erzurum, Eskişehir, Isparta), **Sekme Barı** (Erzurum), **Sektirme** (Antalya, Konya), **Sıçrama** (Urfa), **Sıçratma** (Kars, Maraş), **Tek Ayak** (Bingöl, Kars, Malatya, Yozgat), **Ters Ayak** (Trabzon), **Titreme veya Titreme Horonu** (Rize), **Üç Ayak** (Ergani, Giresun, Maraş, Şebinkarahisar, Tunceli, Bingöl, Trakya, Elazığ, Diyarbakır, Sivas, Yozgat), **Üç Ayak Yürümeli** (Pazar), **Üç Ayaklı Halay** (Çukurova), **Üç Geri** (Tunceli), **Üç İleri**, **Yaşlı Düz Halay** (Sivas), **Yanlama** (Bilecik, Osmaneli), **Yarım Çıtırdak** (Kastamonu), **Yüksek Oyun** (Uludağ).

Bazı oyunların adları oyunun yürüyüşünün yavaş mı, ağır mı, canlı mı, durgun mu olduğunu gösterir. Ayrıca Sivas, Çorum halaylarında raslandığı gibi oyun dizilerinde dansların bölümleri de bu hızlığı, yavaşlığı gösterir. İşte bunlardan bir iki örnek: **Ağır Ayak**, **Ağır Bar** (Kars), **Ağır Goveat** (Muş), **Ağır Halay Havası** (Ayvalık, Çanakkale), **Ağır Hava** (Urfa), **Ağır Hava Oyunu** (Pazar, Kars), **Ağır Kayda** (Kars), **Ağır Malatya** (Adıyaman), **Ağırlama** (Sivas), **Ağır Oyun** (Urfa), **Ağır Tilkeş** (Trakya), **Ağır Zeybek**, **Coşkun Çoruh**, **Deli Horon** (Çoruh), **Durgun Çoruh**, **Kıvrak Çoruh**, **Kıvrak Oyun** (Fethiye, Muğla).

Bazı oyunların adları onların sıra dansı, karşılıklı dans, halka dansı gibi koreografik düzenlerini, özelliklerini belirtir. Bunlardan birkaç örnek görelim: **Düz Bar** (Erzurum), **Düz Halay** (Sivas), **Düz Hava** (Ordu), **Düz Horon** (Çoruh), **Düz Oyun** (Ankara, Bilecik,

Bursa, Safranbolu), **Düzey Oyun** (Urfa), **Halka Oyunu** (Eskişehir, Kemah, Kütahya), **Karşılama** (Bingöl, Bursa, Çanakkale, Doğu Anadolu, Erzincan, Giresun, İzmir, Kemah, Konya, Muş, Ordu, Trakya, Van), **Karşılıklı Kol Oyunu** (Urfa), **Karşılama** (Giresun) **Kol Takma** (Bingöl), **Omuz Halayı** (Tokat), **Sıra Zeybeği** (Isparta, Kütahya).

Bazı oyunların adı da oyuncuların, bunların sayısına, erkek mi, kadın mı olduklarını belirtir. Şunlar gibi **Çifte Zeybek** (Çanakkale), **Çifte Oyun** (Afyonkarahisar), **Dörtüü Oyunu** (Urfa), **İkili Güvende** (Balıkesir), **Kız Havası** (Uludağ), **Kız Oyunu** (Denizli, Van), **Köçek Oyunu** (Bursa, Eskişehir, Kütahya, Samsun), **Tek Oyun** (Muş).

Bazı oyunlar adlarını insan adlarından almıştır. Bu adlar ya dansı ilk yaratanın, düzenleyenin adıdır, ya bir büyük kişiye duyulan saygı için o kimsenin adı bu dansa konmuştur, ya da bu ad bir efsane, bir kahraman, bir saz gairi ile ilgilidir. Bu sonucuna çok raslanılır. Şunları örnek diye gösterebiliriz:

Abdurrahman Halayı (Sivas), **Ağaoğlu** (Trakya), **Ahmet Bey** (Trakya), **Alabey** (Trakya), **Ali Paşa** (Trakya), **Arslan Mustafa** (Konya), **Arzu ile Kamber** (Ankara, Trakya), **Ata Barı** (Çoruh), **Can Temer** (Bayburt), **Deriko** (Gaziantep), **Garip** (Gaziantep), **Genç Osman** (Kastamonu, Konya, Safranbolu), **Halime Halayı** (Yozgat), **Hürşit Bey** (Gaziantep), **İnce Mehmet Zeybeği** (İzmir), **Kars Yusuf** (Trakya), **Kemal Çavuş** (Tunceli), **Kerem** (Gaziantep), **Köroğlu** (Bolu, Bursa, Çoruh, İçel, Isparta, Kars), **Köroğlu Barı** (Erzurum), **Köroğlu Zeybeği**, **Mehmet Turhan Barı** (Bayburt), **Nahsey** (Gaziantep), **Osman Ağa** (Edremit, Van), **Selim Sırrı Zeybeği**, **Sepeçioğlu** (Bolu, Çankırı, Çorum, Isparta, Kastamonu, Kırşehir, Sinop), **Şamil Oyunu** (Pazar), **Şeyh Şamil Oyunu** (Muş), **Şirvan** (Gaziantep), **Temur Ağa** (Aşkale, Bingöl, Çoruh, Erzincan, Erzurum, Van), **Temürağa** (Sivas), **Temürağa Barı**, **Veysel Barı** (Bayburt), **Zencirli Köroğlu**, **Zeybek Osman** (Kırşehir).

Bazı oyunların adında bir mesleğin, bir esnaf gediginin adı vardır. Bunların bazısının bir esnaf loncasının oyunu olduğu da düşünülebilir. Örneğin şunlar: **Bezirgan Oyunu** (Sinop), **Çiftçi Oyunu** (Şebinkarahisar), **Değirmeni** (Yozgat), **Deveci** (Şebinkarahisar),

IV. Halk Oyunları Bayramı'na katılan Burdur — Aziziye Topuluğu orijinal kıyafetleriyle.

Efeler Oyunu (Giresun), **Esnaf Oyunu**, **Eşkiya Horanı** (Giresun), **Kasap Havası** (Çanakkale, Gelibolu), **Kaşnakçı Oyunu** (Sinop), **Kömürcü** (Pazar), **Oduncular** (Erzurum), (Seğmen sekme (Denizli, Ödemiş), **Seymen Oyunu** (Bolu, Manisa), **Turşucular** (Kütahya).

Bazı oyunların adları hayvan adlarından alınmıştır. Bu danslarda çoğunluk bu hayvanların hareketleri, yürüyüşü, özellikleri taklit edilir. Bazılarında ise bu taklit yoktur, belki kökenleri çok eski çağlara gider, adıyla dans arasında bir ilinti kurmak güç olmuştur. İşte belibaşlıları: **Ari Oyunu** (Sinop), **At Oyunu** (Tunceli), **Ayi Oyunu** (Ankara, Ayaş, Bitlis, Muş, Sinop, Van), **Ceylan** (Kars), **Çi Keklik** (Erzincan), **Deve Oyunu** (Elazığ, İzmir, Sinop), **Domuz Oyunu** (Sinop), **Durnalar** (Sivas), **Durnalar Halayı** (Yozgat), **Geyik Oyunu**, **Horoz Oyunu** (Yozgat), **Horum** "güvercin" (Elazığ), **Kartal**, **Kartal Halayı** (Sivas, Yozgat), **Keklik** (Konya), **Keklik Halayı** (Yozgat), **Kınalı Keklik** (Kastamonu), **Koç Halayı** (Sivas, Şarkışla), **Kurt Oyunu**, **Ördek** (Muş), **Serçe Oyunu** (Gaziantep), **Şebek Oyunu** (Ankara), **Tavuk Barı** (Erzurum), **Teke Oyunu** (Isparta), **Teke Zortlatması** (Isparta), **Tilli Oyunu** (Yozgat), **Turna** (Afyonkarahisar), **Turnalar** (Erzurum, Gümüşhane), **Turna Barı** (Erzurum), **Yedideve** (Gaziantep).

Bazı oyunların adlarında ulusların, kavimlerin, çeşitli azınlıkların, aşiretlerin izleri vardır. Ayrıca "yerli" "Türk" deymi de ilginçtir. Şimdi de bunlardan birkaçı: **Acem Halayı** (Çukurova Türkmenleri), **Afsar Halayı**, **Arabi Oyun** (Barak) **Arnavut** (Sivas), **Aşiret Halayı** (Sivas), **Barakçı** (Gaziantep), **Cezayir Oyunu** (Barak), **Çerkez Halayı** (Merzifon), **Çerkez Oyunu** (Ödemiş), **Çingene** (Erzurum), **Kazak Barı** (Erzurum), **Kürt Barı** (Erzurum), **Kürt Halayı** (Çukurova, Merzifon, Sivas), **Kürt Horonu** (Samsun), **Kürdün Kızı** (Ayaş, Bayburt, Çankırı), **Kürdün Yayma Barı**

Yer Adları Üzerine İncelemeler:

ÇETREVLİ KÖYÜNÜN ADI DOLAYISILE

Yazan: Kerim YUND

Tekeli yürüklerinden olup, kışın Mersine bağı Silifke ovasının Akdeniz kıyılarında oturan, ve baharın adım adım Karaman yaylasına kadar göçüp dönen boy'a ve ovadaki konukları yere "Çetrevli" denir. Şimdilik göç te tavşanmış olduğu için Çetrevli bir köy adı olarak kalmıştır.

Bu köyün muhtarlığını yapan Halit Kâhya ile 1960 Temmuzunda Silifkede görüşürken kendilerine neye Çetrevli dediklerini sordum.

"Bizim dedelerimiz ovaya yerleşirken ağaçları, tahtaları bir birine çatarak çadırılarını kurmuşlar, evlerini yapmışlar, bundan dolayı kendilerine o ad verilmiştir" dedi.

Ben: "Bazıları size Çetrefilli diyor, doğru mu?" dedim. "Onu bilmiyenler yakıştırıyor, bize öteden beri Çetrevli denir" dedi. Bu söz hakkında daha bilgisi olup olmadığını sordum "bilmiyorum" dedi.

Köyün adı, Meskün Yerler Klavuzu adlı eserde "Çetrevelli" diye yazılmıştır. Bu da yanlış bir yazmadır.

Halit Kâhyanın açıklamasından ve kelimenin söylenişinden de pek iyi anlaşılacağı gibi Çetrevli'nin (çetr-evli) Çadır evli kelime lerinden doğduğu şüphe götürmez.

Eski Türkler hatta bugün bile bazı yerlerde çadır ve semsiyelere çetir derler (bakınız: Osmanlı Tarihi Deyimleri Sözlüğü ve

Halk Ağzında Derleme Klavuzu).

Evleri çadırdan yapılmış, çadır gibi yapılmış anlamına gelen Çetrevli öztürkçe bir deyimdir. Çetr otağ, otağı humayun demektir. Eski Türk boylarında bayrak gibi çadır da is tiklâl alâmeti idi. Bu kelime Türkçeden farsçaya, arapçaya da geçmiştir.

Son yıllarda Çetrevli köyünün yakınına Bulgaristandan gelen göçmenler yerleştirilmiştir. Onlar, Çetrevli muhtarlığına bağlı ve Kurtuluş mahallesi adı verilen bir yere konmuşlardır.

Çetrevli sözünü manâsız ve türkçe olmayan bir söz sanan bazı mahallî idare adamlarının, köye doğrudan doğruya "Kurtuluş" adının verilmesini ileri sürmekte olduğunu yine Halit Kâhya söyledi. Yerli köylüler bu tutumu beğenmemekte ve köy adlarının değiştirilmesini istemektedir. (Biz neden kurtulduk ta köyümüze Kurtuluş densin) diye üzülmekte dirler.

Anlamlı, tarihi ve türkçe bir ad olan Çetrevli deyimine dokunulmaması her hangi bir yanlışlığa meydan verilmemesi yerinde olur. Çetr ile başlayan bir çok yerlerimiz olduğunu meskün yerler klavuzu kitabında da görmekteyiz. Bilginin yol göstericiliğinden yer adlarımızı değiştirirken de faydalanalım.

(Erzurum), Kürtçe Hora (Yozgat), Laz Barı (Erzurum), Laz Halayı (Merzifon, Yozgat), Laz Horonu (Doğu Karadeniz), Laz Oyunu (Ereğli, Muğla), Osmanlı (Safranbolu, Zonguldak), Oymak Halayı, Rum Kızı (Trakya), Türk Kızı (Tunceli), Türkmen Kızı (Çorum), Yeşil Oyun (Konya), Yerli Zeybek (Bolu, Çorum), Yürük Ağırması (Sivas), Yürük Halayı (Sivas), Yürük Kızı Oyunu (İsparta, Uluborlu),

Bazı oyunların adları oyuncunun elinde oynula ilgili taşıdığı bir silah, bir çalgı, bir tartışma aracı gibisinden bir eşyaya belirtilir. İşte bunlardan birkaçı: Bıçak Havası (Çanak-kale), Bıçak Oyunu (Rize, Kemah), Çifte Kamış (Gaziantep), Haçer Barı (Çoruh, Erzurum), Haçer - Bıçak (Muş), Kalkan Oyunu

(Bursa, Kütahya, Muğla), Kamalı Halay (Yozgat), Kaşık Oyunu (Antalya, Bursa, Bozkır, Konya), Kaşık Havası, Kaşıklatma, Kaşıklı Efe Oyunu (Afyonkarahisar), Kaşıklı Kol Oyunu, Kaşıklı Oyuna (Safranbolu), Kaşıklı Sallama (İsparta), Kılıç - Kalkan (Bitlis, Siirt, Urfa), Kdiç Oyunu (Rize), Mendil Oyunu, (Gaziantep), Mendilli (Gaziantep), Mendil Zeybeği (Kütahya), Pıçak Oyunu (Ordu), Zille Köçek Oyunu (Kütahya), Zilli Oyun.

Bazı oyunların adları oyunun bir işi, bir hareketi taklit ettiğini belirtir. Bu oyunlar taklidi oyunlardır. Örneğin: Bağ Beleme Oyunu (Afyon), Esir Almaca, Fındık Kurma, Hisarımızın Çevresi (Sinop), Kolbastı Havası, Seve Kırmaç (Elazığ), Yannık (yayık gibi Gaziantep).

Halk Musikisi Çalgıları:

KOPUZDAN SON HÂTİRALAR

Yazan: Prof. Mahmut R. GAZİMİHAL

Büsbütün tarihe karışmış sanılan öylesi-ne eski bazı musiki unsurlarımız var ki, yurdun tek tük köşelerinde, meselâ kenar bir ilin kabına çekilmiş üç beş köyünde bunlar - dan her hangi bir hayat iziyle tesadüfen karşılaşsaksak şaşıralım mı, sevinelim mi bilemiyoruz. Kopuz ve oza'nla karşılaşmalar aynı cümleden oluyor. Onbir yıl önce bu sütunlarda çıkan konunun ilk yazısında kopuzun yer adları ile T. D. K. derlemelerindeki izlerinden söz açmıştık (Sayı 2.) Kelimenin kubuz ve gubuz imlâları ayrıca var ki bunlar da eskidir: meselâ XVII. yüzyıldan Mininski lâtin harflarıyla "kubuz" yazmıştı. Kelimenin mecazî ve teşbihî saz dışı anlamları da yer yer yaşamaktadır; 'saz anlamı keza yaygındır.

Saz anlamıyla "kopuz" kuzeyden Ordu, Giresun, Şebinkarahisar yörelerinde, orta güneyden Konya ve Isparta köylerinin bazısında, doğrudan da Kâğızman havalisinde yaşayarak vardır. Özel bir ankete göre aransa yerler daha da kesinlik ve yoğunlukla bulunabileceklerdir.

Şebinkarahisar yöresinin "yüzlük oyunu" mânilerinden olarak oyunun dokuzuncu seferinde şu sözlerle kopuz hâla anılıyor:

Ormanda çoktur domuz
Oyunumuz oldu dokuz
Arkadaşlar çalım kopuz
Hey zâlim nenni,
Nenni de nenni!

Beyitlerin söylenişinde herkes ağız ve eyleyle bağlama, davulzurna taklidiyle güya çalgı çalar. Buradaki nenni terennümü bebek ninnisi değildir, bir yansımadır: nanay gibi.

Bir yaz tatilinde İstanbul'daki evimde dört arkadaş hoşluğu nispetinde istifadeli bir bağlama ziyafetine konmuştuk. Bağlama sanatçısı Adnan Türköz'ü gönüllerimizi zevkle besliyordu. Bir ara girdiği deyişte şu sözlerin geçtiğini işitince içim hop etti ve hemen not ettim: "Elimizde kopuz, yâ saz bulunur". Eldeki sazın eski adı anılıyor gibiydi. Bu mısraı havi iki kıtaya sanatçı hiç durmadan Sümmani'den 5 dörtlük daha katarak havanın neşesini büsbütün açtırdı. Bunları bana yazıp

gönderecekleri vadini, birkaç hafta sonra da Ankara'da aziz İhsan Hınc'er'in mektubunu aldım; şöyle diyordu:

"Adnan Türköz'ü ile tekrar tekrar görüştüm. O gece bize okuduğu şiirin 2 dörtlüğünü bildiğini, devamı olarak okuduğu şiirin aşık Sümmani'ye ait olduğunu söyledi. Kendi el yazısıyla yazdırdım, gönderiyorum. Kopuz sözü geçtiği için bizi ilgilendiren I'ncisini Erzincan'da asker iken bir askerlik arkadaşından öğrenmiş. Devamını bilmiyor. Bilsen o üçüncü veya dördüncü kıtasında yazanın mahlasının bulunması lazımdı dedim. Başka bir kısmını hatırlamadı. Dolayısıyla sadra şifa bir bilgi edinemedim. Sümmani'ye ait olanın da ilk kıtasını hatırlayamadı. Bence şiir bir kalem şairi elinden çıkmış olabilir. Bir aşık sazından da. Bunun takdiri size kalır." diyor. — Bence, birinci şiirde aşıklar sözü geçtiği için aşık sazından gelmeliği açık olduğu gibi, nefse ögüt ve teselli mahiyetiyle Sümmani'ye aidiyet ihtimali de çok kuvvetlidir. Türköz'ü doğru biliyor.

Haşim Nezihî Okay dostumuzun kendi "Sümmani, Hayat ve Şiirleri" (İstanbul, Maarif Kitaphanesi) kitabında toplayabilip çıkardığı şiirler arasında bunların bulunmayışı tahminimizi zayıflatamaz. Doğumuza doğru kopuz adının yer yer kullanıldığını başta söyledik. Öte yandan Sümmani de Erzurum'un Torhun ilçesine bağlı Narman bucağından Samikale Köyünde doğup elli küsur yaşında 1915 te ölmüştür; bir sığırtmaçın oğlu idi; okur yazar olmadığı söyleniyor. — Sözü geçen ve meal insicamı gösteren dörtlükleri teberrüken buraya alıyoruz, ki başka yer de çıkmamışlardır:

I
Dünyalıktan halim sorar bazı
Bizde sim yerine emraz bulunur
Böyle imiş alnımızın yazısı
Elimizde kopuz yâ saz bulunur

Âşıklar beyhude gurbet mi gezer
Eloğlu ârifitir ne olsa sezer
Güzelişlerde insaf, bizde sim ü zer
Ne kışın bulunur ne yaz bulunur

II

Galizli muzrakda bağrıma vurma
Sen ol da sırım, kimseye verme
Cahilin şekerli helvasını yeme
Kâmilin zehrini iç zarar olmaz

Hüsemend ol kâmilinir gözünden
Başka yoktur, kâzân özü özünden
Evlât düşerse atasın gözünden
Değil Hüda razı, berhüdar olmaz
Zatimler içinde hicret ettirme
Hicretin senindir kimseden sorma
Kıgızafelekle kendini kurma
Mezarın taşıyla iftihar olmaz

Dinlemek dünyanın görmek kemalın
Gördüm kemalını her kemalın
Şıratma üstüne el vebalını
Zira böyle adam bahtiyar olmaz
Sümmani dediğin biçare seme
Bilmeydiğin sözü kimseye deme
Sevilen bir yere çok gidip gelme
Kesilir muhabbet, itibar olmaz.

İnsan Hınçer dostum mektubunun ikinci kısmında başka bir ize yer veriyor: "Gelelim size bahsettiğim, Çerkezlerin kopuz kelimesini kullanmalarına; Sultan Hamit zamanında, tahminen 50 yıl kadar evvel Kafkasyadan Karacay — Malkar türklilerinden gelip Konya'nın Sarayönü ilçesinin (iki yıl evvel kadar nahiyeye idi). Başhöyük Köyünde yerleşen 500 hanelik halkın kullandığı kopuz kelimesine: bunlar, halen dahi, eğlenecekleri çalgı cinsi ne olursa olsun, çalgı çalacakları zaman "Kopuzu sok (= kopuzu çal), toy edelim" derlermiş. Sokmak, çalmak mânasına gelirmiş. Çalgıları da armonik imiş. Halen de aynı âdet, aynı deyim muhafaza ediliyormuş. Arkadaşının annesini babası köyden Konya'ya gelin getirmiştir. Arkadaşının adı Mahmut Kulluk'tur." diyor. — El armonikası Kafkasya için de muahhar icat ve intisarlardan olduğu için kopuz adının unutulmuş sazdan ona geçtiği ağıttır.

Böylece "kopuz" adı ölmüş değildir. Asya türklüğünde yaşadığı kuvvette yurdumuz da da canlıdır. İmâat yüzünden seyrelmiş, intikal, teşbih ve mecaz anlamlarına uğramış, fakat dayanıklı kalmıştır. Türk edebiyatı derisi olan her öğrenci, her aydın "ozan" gibi onu da tanıyor. Türkçe "saz" kelimesi farsca "sâz" sözünün fazla etkisi altında kalarak artık A-

Bize gelen KİTAPLAR

* Prof. Mahmut Ragıp Gazimihal: "Muşki Sözlüğü". Halk musıkisi ve çalgıları da dahil memleketimizde yayınlanan en geniş musukî sözlüğü ve ansiklopedisi, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 10.000 adet basılmıştır. 20 X 28 boyunda, VII + 288 sayfa, 15 lira.

* Mehmet Kardeş: "Tortum'da Halk İnanmaları". Âdetler ve taşlamalar, Sipariş adresi: Mehmet Kardeş, Azot Bucağında öğretmen, Tortum — Erzurum. 12 X 17 boyunda, 80 sayfa, 1 lira.

* Oğuz Tansel: "Yedi Devler". İçinde yedi masal yer almıştır. Sipariş adresi: Posta Kutusu 3, Konya. 12 X 17 boyunda, 64 sayfa, 125 kuruş.

* Richard Alcock — Ülkü Tamer: "Kısa Dünya Edebiyatı Tarihi". Varlık Yayını, Faydalı Kitaplar: 15. 12 X 17 boyunda, 224 sayfa, 5 lira.

* Selâhaddin Şimşek: "Köycü Oktay". Çocuk romanı. Varlık Çocuk Klâsikleri: 16. 12 X 17 boyunda, 48 sayfa, 1 lira.

* Abdullah Rıza Ergüven: "Baudelaire'den Şiirler". Varlık Büyük Cep Kitapları: 190. 12 X 17 boyunda, 80 sayfa, 2 lira.

* Sermet Sami Uysal: "Yahya Kemal'e Sohbetler". 1955 — 1956 yıllarında günü gününe tutulmuş, Beyatlı'yı bütün yönleriyle tanıtan notlar. Kitap Kitabevi yayını, 12 X 17 boyunda, 216 sayfa, 5 lira.

* Kemal Or: "Okullar Şiir Antolojisi, 1960". Şiirler. Sipariş adresi: Posta Kutusu 115, Konya. 12 X 17 boyunda, 160 sayfa, 5 lira.

nadoluda da genellikle musiki aleti anlamına gelir olduğu için uzun saplı çazene çalgılarının genel adı bizde yine "kopuz" olabilir ve olmalıdır. Kopuzgüler terimi de musiki terminolojimizde alman organolojisindeki "tanbultypus" teriminin karşılığı olarak saptanmıştır. Halk çalgılarımızın dikkatini kopuz adından yana bir daha çekeriz. Kopuz, topuz gibi gürbüz ve sevimli bir atalar hatırasıdır.

İğdır'dan:

İKİ AZERİ HALK TÜRKÜSÜ

Yazan: Veysel ARSEVEN

1957 yılı Mart ayında, Sivastayken, bir genç kapımı çaldı. Koltuğunda dosyalar vardı. Kendini Nizamettin Onk diye tanıttı. Sivastay Öğretmen Okulunun son sınıfında öğrenciymiş. Memleketi olan İğdır'ın folklorunu topladığını, bunları ilerde yayımlamayı düşündüğünü, halk türkülerini de tespit ettiğini, ancak müzik bilmediği için, bu türkülerin notalarını alamadığını, bu yolda benden yardım istediğini söyledi. Elindeki dosyaları birlikte birkaç gün inceledik. Ancak kendisi,

nota bilmediği gibi, sözlerini tespit ettiği türkülerin de yalnız iki tanesinin melodisini biliyordu. Bu iki türküyü notaya alıp kendisine verdim ve bunları yayımlamak hakkını bana tanımamı rica ettim.

Genç yaşta, folklor gibi engin ve az kimşenin ilgilendiği bir konuya el uzattığı için tebrik ettim teşvik ettim, bu hususta ilgili yayımları izlemesini öğütledim.

Bu iki türküyü yayımlamak fırsatını ancak üç yıl sonra bulmuş oluyorum. Asilla-

Çabukça K e k l i k Derliyen: V. Arseven

Kek-lik Kek-lik taş-ta ne ge-zer,
zer, oy ba-lan taş-ta ne ge-zer.
Si-yah sür-me kaş-ta ne ge-zer,
zel göç çek ya-ri-la-zer,
Ak-li fik-ri baş-ta ne ge-zer,
Sen-siz sen-siz gel mir ga-fa-lim,
ey ba-lan kaş-ta ne ge-zer, 2. SON
nın ey ba-lan ya-ri-la-nın,
zer ey ba-lan baş-ta ne ge-zer,
gel mir ga-fa-lim,
3. zer, ey ba-lan baş-ta ne ge-zer, ey ba-lan
baş-ta ne ge-zer Gel gel
ay ne-nin na-ra-lım.

BALAT'TA PAŞA HAMAMINDA ÇİNGENE DÜĞÜNÜ

Yazan: Girizan TUNARA

Çabukça 2+3
Azerbeycan Maralı
Derliyen: V. Arseven

Ay gız gez-me a ra nı aç-ma ne-nim ya ra nı

Göz-le-ri-ne hey ra nım
Al-dın sabrı ka ra nı Azer bey can Na ra lı
Azer bey can

Ma ra lı Sen bu lak' üs te Ge len de

A ğı rım dan gü, len de.

rına uygun olmayabilir kaydını da koymayı bir vazife bilirim. Ben, Nizamet'in Onk'un bana okuduğu şekilde veriyorum.

K E K L İ K

Keklik keldik taşa ne gezer
Ay balam taşa ne gezer
Siyah sürme kaşa ne gezer
Ay balam kasta ne gezer
Gözel göğsek yarı olanın
Ay balam yarı olanın
Akı fikri başta ne gezer
Ay balam başta ne gezer
Gel gel ay benim maralım
Ay balam ay benim maralım
Sensiz sensiz gelmir garalım
Ay balam gelmir garalım.
Keklik keklik gel ovla meni
Ay balam gel ovla meni
Dağlar taşlar gel kovla meni
Ay balam gel kovla meni
Nece geceler hayalimdeydin
Ay balam hayalimdeydin.
Gündüz gece gel kovla meni
Ay balam kovla meni.
Gel gel ay benim maralım
Ay balam ay benim maralım
Sensiz sensiz gelmir garalım
Ay balam gelmir garalım.

AZERBEYCAN MARALI

Ay gız gezme aranı
Açma benim yaramı
Gözlerine heyranım
Azerbaycan maralı

Sen kulak üste gelende
Ağırından gülende
Aldın sabrı kararı
Azerbaycan maralı

Men kurbanam gözlere
Şirin şirin sözlere
Bir gonağ ol bizlere
Karabağın maralı

Özümlü kurban keserem
Gelmersen senden küserem
Gezerim senden aralı
Karabağın maralı

Ay gız gedek yaylağa
Maral ceyran vurmağa
Kolların sal sol sağa
Azerbaycan maralı

Güzel kız sevdiceğim
Sen olaydın çiçeğim
Sana kurban şirin canım
Karabağın maralı

Kapı çaldı... Açılan kapıdan, büyük babinin ahablarından biri, yorgun argın:

— Bu taraflara işim düştü de.. sizi çiğneyip geçmiyeyim dedim.. Hem biraz sizleri görür, hem de yorgunluk alır, bir soğuk su yunuzu içerim ,diyerek girdi. Ben, su getirmeye giderken, annem:

— Hiç, ateş almıya gelir gibi olur mu? Beraberce yemek yer, biraz istirahat ederiz; öyle gidersiniz.. Aceleniz mi var?. dedi, misafiri odaya buyur etti.

— Kızım, hiç ısrar etme.. Bu gün düğüncüyüz.. Biraz telâşım var. Eğer ben hamamda olmazsam, millet birbirine girer..

İstanbulun en eski hamamlarından birinin sahibi olan dede yadigarı, aile dostuna su bardağını uzatırken:

— Gelin hamamı mı? diye sordum.

— Yok kızım.. yok.. Gelin hamamı filân değil.. bildiğiniz düğün..

— Aman, ne diyorsunuz? Hamamda hiç düğün olur mu? .

— Yapan, yapıyor. Gel de hamamda düğün olur mu imiş, olmaz mı imiş gör.. Hem sen gazetecisin.. Gelip görmene lazım.. Belki içeriye sokmazlar seni. Ben, hamamcının akrobasiyim de, cevap beklemeden dal,

Her cümlemin bitiminde yudumlayarak içtiği suyun bardağını geri verdi:

— Aziz ol evladım, dedi; döndü şikâyetci bir sesle:

— Havalar ısınınca, bizim hamam işlemez kızım, dedi, Bizim hamam, Sultan hamamlığı- nı çoktan kaybetti.. Eskiden vezir vîzerasının, kızının kısırağının yıkandığı Sultan hamamının yerinde yeller esiyor.

Bilmem, bilir misiniz?.. Yetmiş iki buçuk mîletin, buçuk sınıfa dahil, kimselerin zenginleri, asilleri düğünlerini kiraladıkları hamamlarda yaparlar. Tabii çingenenin zengin ve asil en iyi oyun oynayan, en iyi saz çalandır. Bunlar, hamamı sah ve çarşamba olmak üzere iki gün, kiralarlar. Salı günü davetliler, oldukları kıyafetde, sokaklarda görüldüğünüz kirli pash, pillim pillim kılıktaki çingeneler, sırtlarına bohçalarını vurdukları gibi soluğu hamamda alırlar. Hamamda yiye

ve oynaya, söyleye akşama kadar diledikleri gibi arınırlar. Ertesi günü de giyinir, kuşanır aynı yere düğüne gelirler.. İşlerin pek iyi gitmediği zamanlarda 200 - 300 lira hiç de fena para değil..

*

Balatta, Evliya Çelebinin- "Sultanların yıkandığı hamam" diye sıfatlandığı, eski Sultan, şimdiki Paşa hamamına yirmi adım kala taksiden indim. Hamama giden yolu boyunca, allar, morlar, sarılar, maviler giymiş, başları oyahı yemenili, bir ellerinde ipek işlemeli bohçaları, diğerinde gümüş nalınları, sokaklara sığamazmış gibi yayıla yayıla giden, laübalı yürüyüşlü çingene kadınlarına rastladım..

Hamam kapısına geldiğim zaman, natır kılıklı, iki üç çingene kadını:

— Nereye?.. Nereye?.. diye haykırış bir sesle beni öndediler.

Cerbezeli bir tavır takındım:

— Al.. Ben, hamamcı hanımın akrabasıyım.. Yol verin de geçelim.. İçeriye girerken: "Herkesin davetlisi kendine", "Hamamcının akrabasıymış!..", "Ayol kıza yol verin..", "Velinimetimiz hamamcı, bize burayı kiralamasa, böyle güzel düğün mü yapabiliriz?.. Bir kışiden ne çıkar?.." sesleri arasında, girmekle çıkmak isteyen kadın kalabalığı arasından içeriye, bir bohça gibi tıkdım.

Hamamın giriş mahalli taşlağa, soyunma yerlerine davetliler, çep çevre sıralanmışlar. Gelini, kapıya karşı gelen soyunma setine, gıdirmişler, kuşatmışlar, tellemişler, pullanmışlar, taçlanmışlar oturmuşlar. Gelinin yan ve arkasına düşen kısma birbirinden güzel, gelinlik çingene kızları sıra sıra dizilmişler. Gelinin oturduğu setin altına saz heyeti yerleşmiş.. Saz, oynak oyun havaları çalıyor. Ortada, çingene olduğuna bin şahit istiyen, pembe beyaz, mavi gözülü, kıvrıkcık sarı saçlı, çıplak vücuduna mavi tülden uzun bol etekli bir tuvalet giymiş, parmaklarına ziller takmış bir kız, kıvrıla büküle, döne titreye gübek ata, oruz tetrete gerdan kıra, oynuyor oynuyor. Düğün sahipleri usta çalgıcılar oldukları hâlde, ekâbirlik edip, saz tutmuşlar.

Etrafı gözden geçiriyorum. Genç ihtiyar, bilyük küçük kundak bebeği, çocuk hep ipekli-ler giymişler. Çingene pembesi, Katır boncuğu mavisi, katır tırnağı sarısı ipek veya kadife kumaştan etrafı kırmalı beyaz dantel robann altı bol büzgümlü çingene yeldirmesi giyilmiş, davetli kalabalığı güle söyleye konuşuyor, kendi parolalarıyla aldıkları, yerde ayaklarının dibinde duran bira veya rakı şişelerini zaman zaman başlarına dikip dikip kafayı çekiyorlar. Bu şişeler boğaldıkça doluları ile yenileniyor. Karnı acıkan, dışardan, kösedeki bakkaldan kâğıt içinde bir parça zeytin, peynir veya tahin helvası ekme aldırıyor, ısıra ısıra şapırtıyla yiyor...

Ortaya oynayan kızın sağ yanına bir iskemle üstüne, içinde bir kıloluk bir şişe rakı, bir tek kadeh, kâğıt içinde biraz peynir, bir kilo ekme, bir kutu sandalya balığı bir kaç hıyar, bulunan büyükce bakır bir sini içinde düğün sahibinin ikramı konmuştu. Sofranın başına, sesleri gibi kendileri de kart, siyah önük kumaştan yapılmış yeldirmeli iki kadın, sandalya üzerine, kırılı çamaşır gibi atılmışlar sanki.. Biri, bacağına birini altına alıp, ötekini de geligi güzel salıvererek oturmuş, diğeri de sandalyanın arkasına kolunu geçirerek sandalyanın ucuna ilmiş, bir bacağına da ortaya doğru uzatmış, civık civık şakalarak içiyorlar. Zaman zaman, sininin başına hamamdan çıkmış suları aka aka çıplak veya giyinik biri yanaşıyor, kadehi doldurup, doldurup yuvarlıyor, herkes keyfince ya bir lokma ekmekten ısıyor, hıyarı dişliyor veya eliyle bir lokma peynirden, balıktan alıyor, lokmayı ağzına atıktan sonra elini sırtındaki entarinin eteğine veya çıplak baldırına sürek temizliyor, kendi havasına dalıyordu. Bir ara, sini başında oturan o kart çingeneden biri coştı, kasık acıip bir ses, acıip bir makamla:

"Bir Hoca Alim var" diye adeta nara attı. Kalabalık içinden biri, aynı makamla:

"Her kime.. Radika, ebegömece toplayıp, iskara maşa satarak para kazanıp, böyle güzel bir düğün yapan, düğün sahibine,, diye karşılık verdi.

Bütün düğün halkının, hep bir ağızdan: "Allah!.. Allah!.. Hey!" diye haykırışan

kadınların boyunlarında dizi altınlar vardı. Bir ara yeşil ajurlu ipek bol etekli entarisinin aralıklarından çıplak kıvrak dolgun vücudu görünen esmer bir çingene güzeli ortaya çıktı. Herkes, tıs kesildi, ortaya çıkanla ilgilenildi. Kendi meşrebince, modernleştirdiği alaturka ile alafranga karması oyununu, tahrikkâr bir eda ile sıkır sıkır oynamaya koyuldu. Bütün davetliler, bir bir koyunlarından para çıkardılar, kıvrıla, büküle rakeden kızını almına yapıştırdılar. 25 kuruşlukta tutun da iki buçuk hralığa kadar, yapıştırılan bu paraları, güzel çingene kıza ahenkli ve hoş bir eğilikle, tef çalanın tefinin içine düşürüyorlardı. Bu kız, çingene camısının en güzel, en iyi ve en zengin rakkasesi olmakla beraber, düğünün de sahiplerindenmiş.

Birden gözü karşı tarafın davetlilerinden birine takıldı. Oyununu bıraktı, kollarını öne uzattı, kantocu edası ile basık bir telâffuz ve garip bir ahenkle kavgahısı ve dargımına, nispet şarkısı söylemeğe başladı.

Bu şarkı da: "Bir Hoca Alim var" diye başlıyordu. Şarkıyı söyleyen, eteklerini açıp, üryan vücudunu göstererek erkeğinin mahremi yetine ait hususiyetleri, jestler, tariflerle, sıfatlandırarak bir bir övüyor, okşayışlarını anlatıyordu.

Bir kısım davetliler: "Allah! Allah! hey!" diye haykırarak iştirak ediyorlar Nispet verilen, kalabalığı yararak ortaya dövlüş etmek üzere atılırken, yanındakiler:

— A!.. Kavgâ edecek zaman bulamadın da düğün de mi buldun?.. Sulukule ne güne duruyor?.. diyerek eleklerine yapıştılar, oturtular.

Yaşlı, genç, büyük, küçük herkes ortaya çıkıp çıkıp oynuyor. Hamamda yıkananlar, çırılçıplak, vücutlarından sular akararak geliyor, bir kadeh rakı yuvarlıyor, şakır şakır oynadıktan sonra, yine hamamın içine giriyorlar.

Ortalık karıştı.. Kimi çıplak tenine, kimi mavi, turuncu veya pembe iplik kaşkorsesi üzerine giydiği cırtlak acayıp renkli, Mahmut paşa işi, jarse, ipek, hatta naylon kombinezonlarla kaldılar. İç çamaşırılarını göstererek, kuştüyü pomponlu terlik üzerine giydikleri, uçmaya hazırmiş gibi titreyen, gümüş kuşlu namlarını sallayarak naylon çoraplarını tu-

NASREDDİN HOCA VE BAZI NOTLAR

Yazan: Cahit ÖZTELLİ

Nasreddin Hoca hakkında yapılan yayınlar, daha çok fıkraları üzerine olmakta, hayatı ile ilgili araştırmalar olumlu sonuçlar vermemektedir. Bunun sebebini biz, Hoca'nın yaşadığı çevrede, özellikle mahkeme ve vakıf defterlerinin incelenmemiş olmasına bağlıyoruz. Bu iş yapıldığı takdirde iyi sonuçlar alınacağı umulur.

Sayan Üstad Abdülbâki Gölpınarlı, yeni bir eseriyle, Hoca'yı yeniden ve bilim açısından ele aldı. (Nasreddin Hoca, Remzi Kitabevi, 1961, İstanbul).

Eserin başında, bugüne değin elde edilen bilgiler incelenmiş, belgeler ve belge değerinde olan öteki bilgiler bir araya toplanmış. Fakat, bununla birlikte Gölpınarlı kitabına şu sözlerle başlamış :

tan süslü diz bağlarını gösterecek bir tarzda bacak bacak üzerine atarak oturdıkları sırada, hamam içinden, çıplak kadınların peçesinden yakasını kurtarmak istercesine, itişerek başına adi oyalı bir yemeni çatkısı çatmış, alının ortasından bir tutam renkli boncuk sallandırmış, sağ kulağının hizasına yukarı doğru, renk renk çiçek sokuşturmış, acıip bir adam ortaya çıktı, sıkır sıkır oynamaya başladı.

Bu adamın, bu kadar çıplak kadının içinde ne işi var?.. diye, hayretten hayrete düşerken, bu adamın cinsiyetten mahrum bir kimse olduğunu, kadınlar arasına girmesinde bir mahzur olmadığını öğrendim.

Soyunan düğün halkı, bu sefer de susam, gelincik, hercai menekşe işlenmiş atlas bohçalardan çıkardıkları ipekli elbiseleri giyinmeye başladılar. Bu soyunup, giyinme sabahın saat dokuzundan, öğlenin ikisine kadar, elbise adedince devam edegelmişti.

Saat 2 ye doğru, bir tencere zeytinyağlı yaprak dolması, bir tepsili dilimmiş ekme, sepe sepe elma, portakal, kutu kutu pastalar geldi. Davetlilere ekme dilimleri üzerine ikişer ikişer dolma koyarak dağıtılırken elmalar, portakallar, pastalar kapışılırken ben içki ve hamam sıcak başlarına vurmuş düğün alayının arasından dışarıya sıvıştım..

"Nasreddin Hoca kimdir? Ne vakit yaşamıştır, nasıl bir adamdır? Hafta böyle bir adam yaşamış mıdır? Bütün bu soruları keskin olarak cevaplandırmaya imkân yok bizce." Bu şüpheyile işe başlayan bilgin, haklıdır. Çünkü, bilinenler doyurucu değildir. Tam ve kesin bir belge yok ortada. Akşehir'deki türbesinde bulunan ters yazılmış tarihe göre, Hoca (h. 683/m. 1284) yılında ölmüştür. Hayatı hakkındaki bilgiler de rivayetlere dayanıyor. Birkaç yıl önce Akşehir'de yapılan, Hocayı anma gününe gitmiştim. Orada bazı aydın kişilerden öğrendiğime göre, Hoca'nın köyü olan Hortu'da pek değerli belgeler olduğu ileri sürülmektedir. Ama, bunları toplamak ve yayınlamak gereklidir.

Gölpınarlı'nın verdiği belgelerden biri de (m. 1257) tarihinde yazılmış ve yine (m. 1266) tarihinde yazılmış iki vakıfnamede Hoca'nın da imzası vardır. Yine aynı eserden öğrendiğimize göre, Hoca'nın (m. 1326) tarihinde ölen kızı Fâtıma'nın mezar taşları Konya Müzesine getirilmiştir.

Eserde belgelerden sonra, en eski fıkraları, kişiliği, çevresi, ailesi, mizah zekası, bütün incelikleri gözden geçirilmiştir. Daha sonra, güzel bir anlatımla (295) fıkrası, yeneden sade bir dille Gölpınarlı tarafından yazılmış. En sonda da "Bibliyografya" yer almaktadır. Burada gösterilen sekiz kitap pek az doğrusu. Bunu, yazar da bildiği için "yerli-yabancı yayınlar için İslâm Ansiklopedisi"ni sağlık" vermiş. Bunu isterken, benim "Türk Folklor Araştırmaları" dergisinin (132.) sayısında yayınladığım Hoca'nın bibliyografyasını bildirseydi daha iyi ederdi. Çünkü, İslâm Ansiklopedisi de, Türkçe yayınlar için, adı geçen benim bibliyografyayı sağlık vermiştir.

Bazı küçük notlar

1 — Ressam Hüsnü Yusuf, (1857) yılında yaptığı bir çizide Akşehir'e de uğramış ve ziyaret ettiği yerleri defterine not emişir. (Bakınız- Folklor Postası, sayı 10, Süheyl Ünver'in yazısı). H. Yusuf, Hoca'nın türbe kro-kisini de çizmiş. Altı taş direk üstüne bir kubbe, çevresi açık, ters tarih kitabesi san-

dukaya ekli olarak görülmüyor. Öyle sanıyoruz ki Hoca'nın şimdiki türbesinin tamirinden önceki en eski resmi bu olsa gerek. (Yüz yıl geçsin).

2 — Yine, aynı notlar arasında şöyle bir kayıt var: "Kozagaç karyesinde Valde Sultan yüzde ilmetine devâ olduğu, Nasreddin Hoca ve mahdümü." Burada, S. Ünver'in de söylediği gibi, açık anlam yok. Fakat, Hoca'nın bu köyle ilgili olduğu ve oğullarından birinin burada mezarı bulunduğu anlaşılıyor.

3 — Hüsnü Yusuf'un notları arasında: "Maruf karyesinde Hacı İbrahim Sultan... İki hamam olup biri şehirdir.. mahalde bir de camii şerifi," kaydı var. Bu Hacı İbrahim Sultanın, yukarıda Hoca'nın inzasını taşıyan vakfiye sahibi olduğu anlaşılıyor.

4 — Mükrimin Halil Yınanç, bir gezisinden, Sivrihisar'a yakın Sultana köylü mezarlığında da Hoca'nın oğullarına ait mezar taşları görmüştür. (Bakınız: Türk Folklor Araştırmaları sayı 77). Burada, Hoca'nın kızının mezar taşının Sivrihisar'da bulunduğunu hatırlatmak isteriz. (aynı dergi, aynı yazı). Anlaşıyor ki, Hoca'nın sağlığında çocuklarının bir kısmı Sivrihisar'a gitmişler, birazı da Akşehir köylerinde kalmış. Öyle seziliyor ki, Hoca'nın çocukları köylerde imamlık gibi işler için böyle dağılmışlardır. Demek, Hoca zengin bir kişi değildir. Aksi halde böyle dağılmazlar, kendi topraklarında kalırlardı.

5 — İkinci Abdülhamid zamanında, İstanbul'dan Konya'ya gelen ve bir seyahatname yazan Cl. Huart, Hoca için şu satırları yazıyor: "Nasreddin Hoca'nın türbesini ziyaret etmek üzere yolunuzu değiştiriyoruz. Türbesi, etrafı duvarla çevrili olan müslüman mezarlığında, tahta parmaklıklarla örtülü büyük pencere, çok basit bir mimari eseridir. İçeride, aşağıdaki türkçe ve arapça kitabeyi ihtiva eden, basit üslupta yapılmış bir mezar var: (Bu, merhum ve mağfur Nasreddin Hoca'nın türbesidir. Ruhu için fâtiha 386). Hepsini bu kadar. (386) rakamı hiçbir şey ifade etmiyor; bu hicri sene milâdın 996 senesine tekabül eder."

Bu yabancı gezgine tarihin ters okunması gerektiğini bir söyleyen olmamış, demek, Benim, Akşehir'e gidip, türbeyi ziyaretim sırasında, orada bulunan bekçi tarafında, sandukamın altından çıkarıp gösterdiği bir taş

da vardı. Hüsnü Yusuf'un ve yabancı gezginin gördüğü taş olduğu muhakkak. Yalnız, artık üst yanı kırık ve sandukaya ilişik değil. O zaman mermer direklerden birinde, kara mürekkeple yazılmış ve (796) tarihini taşıyan bir yazı vardı. Bunda, "Seyahat Hazret-i Yıldırım bu tarihte — sene 796" deniyor. Eski Türk mürekkeplerinin bu kadar zaman mermer üzerinde kalabileceği kabul edilirse, Yıldırım'ın Karamanoğlu Alaeddin Ali Bey ile ilk temasları sırasında Hoca'nın türbesini de ziyaret ettiği anlaşılır.

(Cl. Huart'ın seyahatnamesi için bak. Konya (dergisi), sayı 57, 1943).

6 — Türk Tarih Kurumu adına, İstanbul mezarlıklarında araştırma yapan Salt Sungur, Edirnekapı dışındaki Şehitlik'te, Hoca'nın soyundan üç kişiye ait üç mezar kitabesi görmüştür. Bunları Konya dergisinde (sayı 51, yıl 1943) yayımladı. Bu buluşu alıyorum:

Birinci mezar, daha aşağıda vereceğimiz kızların babası Kasım Efendininidir. Kitabeye şöyledir: (Hey meded bulunmadı ecelin çaresi — Kırk beş yaşında hitam buldu vâdesi — Nâice ruhânî ve cismânîyle tedbir ettiler — Gelse Lolânan neylesün dokmuş ecel peymânesi — Hoca Nasreddin rahmetullah aleyh — Hazretlerinin şîlâlesinden ve Fâtih — camii şerifi şur-i feñih, mülk — Han ve Şimkeç Mescid-i Şerifi İmamı — ve hatibi hattâttünden Hafız Kasım Efendi — ruhune eñfâtiha 1208).

İkinci mezar, Fatma Zehra Hanımın olup kitabesi şöyledir: (Ah—Minelfirak — Vah esef kim duhter pakize Mehmed Kasım efendi — Yiğirmi üç yaşında kıldı azm güzârı beka — Rihletinden dokuz ay akdem bezevvüç etmiş idi — Hayf kim ol nevcivân oldu bu âlemden cüdâ — Hoca Nasreddin Efendi şîlâlesinden — Hafız Mehmed Kasım Efendinin kerimesi — Fatma Zehra Hanımın ruhuna fâtiha 1209).

Üçüncü mezar da Hatice Hanımın olup kitabesi şöyledir: (Bu cihan bağına geldim bir mürvet görmedim — Derdime derman aradım bir ilâcın bulmadım — Ah ile zâr kılarak tazellîme, doymadım — Yiğirmi üç yaşında iken Dârülcinân eyledim — Azmi cinân altı (ay) mukaddem tezevvüç etmiş idim — Çün ecel peymânesi dokmuş ben murada ermedim — Hoca Nasreddin Efendi şîlâlesinden — Hafız Mehmed Kasım Efendi kerimesi Hatice Hanımın ruhuna fâtiha 1218).

Folklorcularımız ve Sanatçılar:

MALİK AKSEL'İN BİYOGRAFİSİ

Değerli ressam ve sanatçı, halk resimlerine müstesna bir yer ayıran Malik Aksel'in babasının adı Mehmet Şevket, Anasının adı Mesude'dir. Doğum yeri Katerin, tarihi 1903 tür. Babası İstanbullu olup, uzun zaman Dünyunumumiye ve Maliye memurluklarında bulunmuştur. Boş zamanlarında resim, müzik ile meşgul olur, güzel yazıya da bu derece sevgi gösterirdi. Malik Akselin anası Mesude Hanım ise Üsküplü'dür. Balkan harbinde sonra İstanbulda memuriyetine devam eden Mehmet Şevket, oğlunu Beyazıt Numune Mektebine vermiştir. Malik Aksel burada tahsilini yaptıktan sonra İstanbul Muallim mektebine girmiş 1921 de buradan mezun olarak öğretmenliğe başlamıştır. 1929 senesinde öğretmen okulları arasında açılan resim müsabakası imtihanında başarı elde ederek Berlin Güzel Sanatlar Mektebine gönderilmiştir. Buradan da Resim, Grafik Sanatlarından diploma almış, dört senelik tahsilden sonra 1932 de Ankara'da yeni açılan resim öğretmen okuluna, yani Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü Resim — İş bölümüne öğretmen olarak tayin edilmiştir.

İlk defa Galatasaray Lisesinde açılan Güzel Sanatlar sergisine iştirak ederek 1924 de Sanat hayatına atılmıştır. Daha sonra sırası ile Ankara'da açılan İnkılâp Sergisine iştirak etmiş. Halkevlerinin tertiplediği yurd içi sanat gezilerinden Sivas ve Denizliye gitmiş buranın halkının kıyafetlerini, yaşayışlarını tablolarla belirtmiş ve senelerce Devlet Sergisine iştirak etmiştir.

Malik Aksel'in İstanbulda Resim — Heykel Müzesinde resimleri bulunduğu gibi, Avrupa'da da çeşitli sergilere girmiş, Unesco'nun tertiplediği sergilerde eserleri bulunmuş, en son olarak 1960 senesinde Viyana'da açılan Grafik sergisine 6 resimle katılmıştır ki, bugün bu sergi Avrupa'nın muhtelif şehirlerinde dolamaktadır.

Öğretmenliği sırasında Gazi Eğitim Enstitüsünde pek çok resim öğretmeni yetiştirmiştir. Bu öğretmenler 25 senedenberi yurdun her köşesinde vazife almış bulunmaktadırlar. Resim sanatında mahallî renk ve motifleri göz önünde bulunduran Malik Aksel, Köy hayatına, Halk eserlerine önem vermiş sanata

Değerli sanatçı Ressam Malik Aksel

folklor yolundan girmiştir.

Resim sanatıyla paralel zevk terbiyesine önem vermiş, bu yolda memleket sanatlarını, yani Halk sanatlarını incelemiş, bunların özelliklerini türlü yazılarıyla belirtmiştir.

Üç yıl evvel açmış olduğu halk resimleri sergisi de çok geniş bir ilgi gören Malik Aksel'in yazdığı eserler şunlardır.

"Resim Sergisinde Otuz Gün" (1943)

"İstanbul Mimarisinde Kuş Evleri" (1959)

"Anadolu Halk Resimleri" (1960)

Bunlar dışında resim ve halk sanatlarına dair çeşitli dergilerde yazıları çıkmıştır ki, bunlardan bazılarını şuraya kayıt ediyoruz. Bu yazıların hepsi de ayrı ayrı ve başbaşa birer değer taşır.

Ülkü dergisinde bir seri "Eski kitaplarda resim" konulu yazılar, sanat tenkitleri. Sanat - Edebiyat Gazetesi'nde, "Bir Yılbaşı Gecesi" konulu resim sanatı ile ilgili bir seri yazı. İstanbul dergisinde çeşitli sanat konuları üzerine yazılar. Ar dergisi, Fransızca Ankara'da Sanat incelemeleri.

Bunlardan gayri Türk Sanatı, Türk Dili, Türk Yurdu, Türk Düşüncesi'nde de aynı konular üstüne yazıları bulunmaktadır. Pazar Postası, Yeni İstanbul gazetelerinde de yine sanatla ilgili çeşitli yazıları çıkmıştır.

Büyük Bir Başarı:

BEŞİNCİ HALK OYUNLARI BAYRAMI

Yazan: İhsan HİNÇER

1954 de Yapı ve Kredi Bankası, kuruluşunun 10. yıldönümü dolayısıyla İstanbul Gazete - ciler Cemiyeti ile birlikte bir Halk Oyunları Haftası tertiplemişti. Bu bayram, o kadar ilgi ile karşılandı ki, Banka bağımsız bir "Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi" kurmak hücumunu duydu.

İşte, 1954 yılından sonra hemen her yıl tekrarlanan ve her defasında İstanbul'da hiç seyredilmemiş oyunlarımızı da görmek imkânını bulduk. Türk Halk Oyunları Bayramları, bundan sonra büyük bir önem kazandı.

Bu yıl bu bayramların 5. sini seyredeceğiz. 21 ilâ 30 Temmuz günleri arasında tekrarlanacak bu Bayrama Artvin (kadınlı), Bitlis, Bolu, Denizli, Dursunbey, Eskişehir, Kayseri (kadınlı), Sakarya (kadınlı), Silifke (kadınlı), Sivas (yalnız kadın), Tokat, Trabzon (yalnız kadın) toplulukları katılmaktadır. Topluluk 34 kadın ve kız oyuncu ile 101 erkek oyuncudan meydana gelmektedir.

Dursunbey Topluluğu Barana Sohbetini

bütün özelliklerle Açık Hava Sahnesine geçecek, Kayseri'nin Afşartarı çeşitli oyunlarını oynayacaklardır. Bu arada yeniden ve ilk defa göreceğimiz bu ekipler horonları, zeybekleri, kılıç — kalkan oyunları, mengileri, halayları ile gözlerimizin önünde renk renk açılacaklardır.

1935 e kadar Balkan Festivalleri dolayısıyla İstanbul Belediyesi'nin, 1951 e kadar da daha çeşitli ve teşkilatlı olarak Halkevlerinin teşkil ettikleri oyun ekipleri, büyük ilgi topluyordu. Halkevlerinin kapanmasından sonra 1954 e kadar unutulmuş, ihmal edilmiş olan oyunlarımız, bu sayede yeniden canlanmak, teşkilatlanmak ve gün ışığına çıkmak fırsatını elde etti.

Bu arada 1957 ye kadar Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi'nin üç yıl üst üste İstanbul'a getirdiği ve teşkilatlandırdığı, ilgileri üzerine çektiği oyun ekiplerimiz, Basın - Yayın ve T. Bakanlığı tarafından Brüksel Sergisi'ne götürüldü. Bu suretle Tesis'in ne kadar faydalı bir hazırlık yaptığı

Erzurum Barları Topluluğu, 25 yıl öncesine kadar giydikleri başlıklarıyla oyunlarını oynarken...

I. HALK OYUNLARI SEMİNERİ PROGRAMI

Bu ayın 26 — 27 — 28. günlerinde sabah saat 10 — 13, öğleden sonra 15 — 19 arasında toplanacak olan I. Halk Oyunları Semineri'nin çalışma programını aşağıda sunuyoruz:

26 Temmuz Çarşamba — Saat 10

- Açılış
- Başkan ve raporör seçimi
- Cahit Tanyol'un bildirisi
- Ahmet Kutsi Tecer
- Mahmut Ragıp Gazimihal
- Şerif Baykurt

Türk Kültüründe oyunun önemi
Oyun folkloru
Folklor konusu olarak yurt oyunları
Türk Halk Oyunları üzerinde çalışmalar ve bugünkü durum.

26 Temmuz Çarşamba — Saat 15

- Hali Bedii Yönetken

1 — Bazı kıyam zikirleri
2 — Sıraç ve Nalci Alevilerinde samah.
1 — Demirağa barı
2 — Köylü halayı
Trakya'da Halk oyunları.

- Muzaffer Sarısözen

- Şerif Baykurt

27 Temmuz Perşembe — Saat 10

- Şerif Baykurt
- Ahmet Kutsi Tecer

Halk Oyunlarının bölgelere dağılışı
Bölgeler ve tipler hakkında.

27 Temmuz Perşembe — Saat 15

- Metin And

Halk Oyunlarımızın koreografik düzenlerine göre sınıflanması.

- Şerif Baykurt

Türk Halk Oyunlarının tiplere ve form özelliklerine göre tasnifi nasıl mümkündür.

28 Temmuz Cuma — Saat 10

- Bülent Tarcan
- Ruhi Su

Türk Halk Oyunlarının müzik yapısı.
Halk Türkülerinin söylenişini üzerine.

28 Temmuz Cuma — Saat 15

- Mahmut R. Gazimihal
- Metin And

Bale kaynağı olarak yurt oyunları
Halk Oyunlarımızın sahneye uygulanması.

kendiliğinden ortaya çıktı.

Tesis, Balkan Festivallerinde ve Halkevleri'nin çalışmalarındaki tek eksik tarafı da ortadan kaldırmak yolunu takip etmektedir. Bu da bayramları bilim ışığı altında ele almıştır. Geçen yıllarda Toplulukların giyimleri, müzikleri, müzik aletleri ve oyunların çeşitli figürleri teyplerle, filmlerle, notalarla ve resimlerle tesbit edilmiştir. Bu defa 5. Halk Oyunları Bayramı vesilesile "I. Halk Oyunları Semineri" hazırlanmış bulunmaktadır. Bu seminere memleketimizin en tanınmış halk oyunları ve halk musıkisi bilgileri katılmaktadır. Seminer 26 — 27 — 28 temmuz günleri

Yapı ve Kredi Bankası'nın Tepebaşındaki merkez binası salonunda yapılacaktır.

Daha sonra bu seminere okunan tebliğler bir kitap halinde basılacaktır. Bu kitaba seminer esnasında yapılan ilmi münakaşalar ve seminere yetişemeyen yazılar da alınacaktır.

Türk Halk Oyunları Yaşatma ve Yayma Tesisi'nin kurucusu ve Başkanı Kâzım Taş - kent ile böyle ciddi bir çalışmayı bütün müş küllere rağmen yılmadan başarıya ulaştıran Vedat Nedim Törü'ü içten gelen duygularla kutlamanın bir borç olduğu muhakkaktır.

Geçen Yüzyılda:

ATATÜRK'ÜN MEMLEKETİ SARIGÖL'DEN ÖRNEKLER

Yazan: Osman SAYGI

"Zübeyde Hanım, Sarıgöllü Feyzullah Ağa'nın Kızıydı. Oğlu Mustafa'nın da saçları sarıydı.

Acaba, niçin Türk'ler, bu göle o ismi vermişlerdi?

O, gölün etrafında dalgalanan altın renkli başakların suya aksı düşmüş de ondan...(1) Sayın, Falih Rifki Atay, "Çankaya" adlı eserinde şöyle anlatır; "Dostum Kılıçoğlu der ki: Mustafa Kemal'in anası Selânik'e bir kaç saat uzakta SARIYAR Köyündendir. Yörlüktür (2).

Türk Ansiklopedisi'nde ise SARIGÖL ola-

rak yazılıdır (3).

Görüldüğü ki, bu önemli konuda, yazarlarımız arasında henüz bir birlik göremiyorumuz (4).

Buradaki Türkler de Baharı bittin çoğ kuluğu ile kutlamlarını. Genç kızlar ve delikanlılar o gün için hazırlık yaparlar, bir kılıpın, testinin içine muhtelif eşya; yüzük, bilezik ufak tefek şeyler atarlar, onu yeşillikler içine gizlerlermiş. Ve Hıdırellez günü, Yeşil çimenlerde toplanırlar, mantufar çekerlermiş. Mantufarcı, testinin içinden her çıkışta çıkan eşyanın sahibine bir mâni söylemiş:

1	2	3
Mantufarın man olsun, Koyun kolun mal olsun. En ileri çıkarm, Başı devletli olsun.	Dardane, dardane, Gül olayım bardane, Sinek olup uçayım, Yarımın çardane.	Yazı yazdım yaz idi. Kalemim kiraz idi. Daha yazacak idim. Mürekkebim az idi.
4	5	6
Mâni, mâniye emdir. Mâni bitmeyen kimdir? Bir sen söyle bir de ben, Bakalım dertli kimdir?	Mâniye maraz derler, Güzele çerez derler. Kıme yansam hâlimi, Yana yana gez derler.	Gökte yıldız bin tane, Sarımuş mor mintane, Nice gönül vereyim, Senin gibi sultane.
7	8	9
Ateşim var, külüm yok. Taykam (5) düştü püskül yok. Şu garip gençce geldim, Ağlamadık gülmüm yok.	Alçacak Kirez dalı, Altında yeşil Hall. "Ya Allah, Ya Muhammet, Kavuştur İki yarı.	Kahveyi pişiririm, Korkarım taşırırım, Yar aklıma geldikçe, Aklımı şaşırırım.
10	11	12
Denizin alayı var, Bakurım kalayı var. Merak etmeyin kızlar, Her işin kolay var.	Kahve piştiği yerde, Köpük taşıdığı yerde, Çirkin güzel bakılmaz, Gönül düştüğü yerde.	Fesliyen ekтім saksıya, Yarım gitti Aksu'ya, Seni muhtak beklerim, Akşam ile yatsıya.

Bunları, bana sırahyan Sarıgöllü, Uça-na'lı Koca Fevziye teyzedir. Geçen yıl Ordu ilimizin düz mahallesinde seksenini aşkın, vefat etmiştir.

Fevziye teyze "Esas, mantufarcı, "Gâniş Ağa" idi; Gâniş Ağa, sabahtan akşama kadar mâni söylerdi,, diyor. Bir de Köylümüzde "Kara Zeynel,, vardı, diyor.

"— Ah, oğul ne bileyim, sen bunları yazacak mısın?" diyerek eski günleri hatırladı.

Büyük Atatürk'ün "Kırmızı gül" ve "Aliş" türkülerinde, elbet, bu deyişlerin, izlenlerini görmek mümkündür.

- 1) Damla, Ocak 1959, sayı 116, sayfa 7.
- 2) Falih Rifki Atay, "Çankaya, cilt I, sayfa, 267.
- 3) Türk Ansiklopedisi, cilt 4, sayfa 88.
- 4) Türk Folklor Araştırmaları, sayı 142, sayfa 2382.
- 5) Tayka = Şapka.

Anadolu Köy Orta Oyunları:

ŞEYTAN ÇIK OYUNU

Yazan: Şükrü ELÇİN

Oyuncular :

1) Hoca (beyaz sakal takmış bir ihtiyar; sırtını kanbur göstermek için arkasına ince bir yastık bağlamış ve üzerine eski bir palto giymiştir.)

2) Şeytan (Hocanın seyirciler arasından seçtiği, daha ziyade saf veya oyunu bilmeyen bir delikanlıdır. Üzerinde ceket vardır.)

3) Hocanın yardımcısı (Kuvvetli, çevik bir köylüdür. Kenarda çömelmiştir; önünde su dolu bir kova vardır. Hocanın emrini beklemektedir.)

4) Üç Köylü (Seyirciler arasında).

Oyun yeri :

Bir köy odası, bir köy evinin avlusu veya geniş bir meydan .

(Hoca, evin açık kapısından içeri girer. Avluda çepçevre oturmuş ve daha önce bazı oyunlar çıkarmış seyircilere şöyle söyler.)

Hoca — Hemşehriler, bir oynadınız, iki oynadınız, üç oynadınız. Bakıyorum oyunlarınız oyun değil! Hele bana bunun sebebini sorun, söyleyim.

Arkadaşlar, vakit geçti. Şimdi yatma zamanı. Lafı uzatmayalım. Sebebini ben anlatayım. Darılmayın, gülenmeyin, ama ve lâkin içinizde bir şeytan var.

(Köylüler önce susarlar. Sonra kimi hayret içinde, kimi neşeli birbirlerine bakışır. Şeytanı bulamadıklarını jest ve mimiklerle ifade ederler.)

Birinci Köylü — (bağırır.) Hoca, öyle ise bu şeytani sen ortaya çıkar.

İkinci Köylü — (bağırır.) Hoca sen çıkar ortaya. Usul sende, yol sende.

Üçüncü Köylü — Vakit geçti, lâfla peynir gemisi yürümez. Yarın işimiz var. Haydi şeytani bul.

(Bunun üzerine Hoca ağır ağır seyirciler arasına girer. Kasapların koyunları yoklamasına benzer şekilde 5 — 10 kişinin gelişigüzel sırtlarını yoklar. Nihayet bir kişiyi kolundan tutup meydana getirir ve şöyle der.)

Hoca — (Şeytana) Otur bakayım, otur bakayım.

(Şeytan meydanın ortasında çömelip o-

turur. Hoca, onun ceketini mübalagalı hareketlere çıkarır; bir kolunu başına geçirir. Şeytan etrafını göremez olur. Bu acıip şekle seyirciler gülerken Hoca usulca kulağına eğilir.)

Hoca — (Şeytana) Anaların doğuramadığı, babaların besleyemediği, ninelerin beleyemediği benim kulunum, tayım. Ben sana "Şeytan Çık" dediğim zaman "Çıkam" diye bağır.

Şeytan — (Hocaya) Olur Hocam, olur. "Şeytan çık" dedin mi ben çıkam!

(Hoca, ceketinin kolu başında olduğu için sağını solunu göremeyen şeytana yüksek sesle bağırır.)

Hoca — Şeytan çık!

Şeytan — Çıkam!

Hoca — Şeytan çık!

Şeytan — Çıkam da çıkam!

Hoca — Benim kulunum, tayım şeytan, çık!

Şeytan — Çıkam! İlahi, çıkam billâhi.

(Bunun üzerine Hoca üç kere ıslık çalar. Kenarda, elinde, su dolu kova ile bekleyen yardımcı adam bir sıçrayışta Hocanın yanına gelir. Hoca kovayı alır, ceketin kolundan suyu döker. Böylece şeytan kendiliğinden ortaya çıkmış olur. Seyirciler gülsürler.)

"Oyun, Kastamonu'nun Araç kasabasına bağlı Kıyan köyünden Hüseyin Çalıştan tesbit edilmiştir. Aynı zamanda Kırklareli'nin Vize kasabasına bağlı Doğanca köyünde (Dök Dök) adı ile oynanmaktadır."

SOĞANCI OYUNU

I

Oyuncular :

1 — Soğanacı Bektaş Ağa (topaldır) 2 — Muhtar. 3 — Karakol Kumandanı (İki Jandar ma). 4 — Köylüler.

(Bektaş Ağa eşğine koşturduğu araba ile köylün kenarında görünür. Yoldan gelip geçenleri görünce yüksek sesle şunları söyler.)

Bektaş Ağa — Haydin ha: Haydin ha! Ucuzcu geldi, ucuzcu geldi! Darıya, taş; ak-

şamdan kalmış aşa vereceğim. Haydin ha! Soğancı gidiyor!

(Eşğine vura vura soğan yüklü araba ile camı önüne gelir. Köylüler etrafına toplanır - lar.)

Bektaş Ağa — (Bağıra bağıra) Soğancı geldi, sudan ucuz soğan; havadan ucuz Soğan; yelden ucuz Soğan.

Ucuzcu geldi. Dariya, taşa; akşamdan kalmış aşa vereceğim. Haydin ha! Soğancı gidiyor!

(Bu sırada karşı yoldan muhtar gelir. Herkes susar.)

Muhtar — (Soğancıya) Soğancı hoş geldin.

Bektaş Ağa — Hoş bulduk ağam.

Muhtar — Kaça satıyorsun?

Bektaş Ağa — Bir gödük (ölçeğin dörtte biri) arpaya bir okka (kara okka: 400 dir hem); bir gödük buğdaya 2 okka; bir kaymeye (Kâğıt bir lira) 4 okka.

Muhtar — İyi, hoş; amma ve lâkin köylümüz sıkıntıda. Bize harman sonu veresiye ver.

Bektaş Ağa — Ağam bizim çoluk çocuk harmana kadar ... mi yiyecek.

Muhtar — Ben çoluk çocuk bilmem, veresken ver. Vermezsen sür git, köyden.

Bektaş Ağa — Senin güzel hatırın var. Peki, olsun. Geldik bir kere.

(Köylüler arabanın etrafına toplanırlar. Muhtar, kâğıt kalem çıkarır; Soğancı tartar, o yazar. Bütün Soğanı köylüler veresiye alırlar. Soğancı yavaş yavaş arabası ile köyden uzaklaşır.)

II

(Harman sonu, sıtmaya yakalanmış olan Bektaş Ağa köye gelir Cami önünde muhtarla karşılaşır.)

Bektaş Ağa — (Muhtara) Selâmunaley - küm.

Muhtar — Aleykümselâm.

Bektaş Ağa — Ağa ben geldim. Soğanın hakkımı isterin. Ağa, arpayı, buğdayı, paraları topladın mı?

Muhtar — Ulan ne arpası, ne buğdayı, ne parası?

Bektaş Ağa — Muhtar Ağa, bak sıtma a - namı ağılattı. Benimle dalga mı geçiyon?

Muhtar — Ben dalga malga bilmem; arpa,

buğday da. Soğanın ne hakkı olurmuş, haydi git buradan.

Bektaş Ağa — Muhtar, ben hakkımı ara - rım. Unutma, yırtıcı kuşun ömrü az olur.

Muhtar — Nereye gidersen git.
(Bektaş Ağa muhtarın paraları arpa ve buğdayı vermeyeceğini anlayınca Karakola gi der. Karakol önünde iki candarma vardır.)

Bektaş Ağa — (Candarmalara) Selâmün aleyküm.

Candarmalar — Aleykümselâm.

Bektaş Ağa — Arkadaşlar bir derdim var. Birinci Candarma — Anlat!

Bektaş Ağa — Yazdan köye soğan sattım. Ben tarttım, muhtar yazdı. Veresiye, harman sonu. İşte geldim. Muhtara soğan hakkı ne oldu dedim. Bana "Ulan ne arpası, ne buğ - dayı, ne parası?" dedi. Beni köyden koğdu.
(Candarmalar ayağa kalkarlar.)

İkinci Candarma — (Bektaş Ağaya) Gel muhtara gidelim.

(Üçü birlikte köylülerle konuşan muhtarın yanına giderler.)

Birinci Candarma — (Muhtara) Muhtar, uzun etme, bu hasta soğancının parasını ver.

İkinci Candarma — (Bektaş Ağaya) Kim Soğan aldı? Adlarını söyle bakayım.

(Bektaş Ağa, titrek elini koynuna sokup yırtık bir defter çıkarır. Candarmaya uzatır.)

İkinci Candama — (Okur) Aliye beş gö - dük arpaya; Hasana 10 gödük buğdaya; Re - cebe 5 gödük arpaya; Mehmede 5 kaymeye 20 okka; Muhtara 15 gödük arpaya...

(Candarma, soğan alanları bir bir okuduk tan sonra ayakta duran muhtara yaklaşıp. Dudaklarını ayrı ayrı ikişer parmağı ile tutup açar.)

İkinci Candarma — Ulan rezil herif! Bor cun ne kadar, söyle bakayım.

(Dudakları candarmanın efinde olan muhtar "pep, pep" diye tuhaf sesler çıkarır. Orada olanlar katıla katıla gülerler.)

Muhtar — (Candarmaya) Amanın aman! Verdım gitti: Amanın aman! Verdım gitti!

(Birinci candarma aynı hareketi Mehmede (köylü) yapar. O da "pep, pep" diye sesler çı - karır. Orada olanlar gülerler.)

Muhtar — (Köylülere) Davranım arka - daşlar, buğday, arpa, para şimdi gelsin!

(Köylüler acele evlerine koşarlar. Torba

Karadeniz Bölgesinden:

PIR ALI TÜRKÜSÜ

Yazan: İsmet Zeki EYÜBOĞLU

Ey mustantik mustantik
Ver bana dabancamı
İğdam emrini verdün
Sen mi verdün bu camı

Ver bana dabancamı
Bir kaç fişek atayım
İğdam eyşema beni
Yüzbir sene yatayım
Bi gürşüm atacağım
Pencereden kediye
Endum gabak meydana
Oturdum iskenliye

Serçeler yuva yapar
Karağaç govuğuna
Adam böyle eder mi
Acaba yoluğuna

Anan beni vay osun
Yasduğa akar yaşum
Benim intikamımı
Alsın küçük gardaşum

Çıkdım gara kireze
Tutmaz beni dalları
Aca nerden aşacak
Pir Ali'nin salları

Bu türküylü Halkbilgisi bakımından ince -lemek istediğimizde bir çok konuların karşı -mıza çıktığını görürüz.

1 — Önce uzun bir türkü ile anlatılan ger -çek bir olayın acıklı havası içine giriyoruz. Akçaabat'lı bir kimse işlediği bir suçtan dolayı Trabzon'un Kavak Meydanı'nda asılıyor. Olay gerçekten olmuştur. Bu uzun türkü — halk buna destan diyor — Pir Ali asıldıktan son -ra başkalarının düzenlenmiştir.

2 — Türkte "dar ağacı dikildi", "anan be ni vay osun", "hale kalmak" gibi halk deyim leri ile karşılaşıyoruz. Bunlar dil bakımından ayrı ayrı değerleri olan dil varlıklarıdır.

3 — Olay bir gerçek bütünlük içinde ve asılan erkeğin o andaki ruh durumunu bütün çıplaklığı ile belirtmektedir. "Ey mustantik, bana bu camı sen mi verdin de şimdi asılmam için buraya geldin, öyle de asılıyor böyle de, şu tabancamı verin de bir kaç fişek olsun atayım" demesi, "intikamımı küçük kardeşim alsın" gibi bir öğüt vermesi, gerçektir. Pir Ali'nin sözleri olmayabilir. Yalnız halk ru -

Karadeniz türkülerinin başlıca özelliklerin den biri de belli, gerçek bir yapı taşınması, ger çek bir olayı anlatması, konu edinmesidir.

Yaşanan gerçeği belirtmek, dile getirmek bu günün en geçer akçe konusudur.

Burada ele almak istediğimiz Pir Ali tür -küsi'de böyle çiçeği burnunda, buğusu gitme -miş bir gerçektir. Kanı ile camı duyulmuş ya -şanmış bir olaydır.

Burada ele almak istediğimiz Pir Ali tür -küsi'de böyle çiçeği burnunda, buğusu gitme -miş bir gerçektir. Kanı ile camı duyulmuş ya -şanmış bir olaydır.

Altun gablatdurayım
Habu funduk dışımı
Biraz tarif edeyim
Pir Ali'nin isini
Yarım gıtma o eve
O evler basılacak
Angara emir verdi
Pir Ali asılacak

Oy nenem vurdi beni
Dağlara saldı beni
Evide yemek yeyikân
Boşler adı beni

Govaladum tağuği
Çikdi ayva dallına
Aca galan varmıdu
Pir Altun halına

Kesdum barmacığımı
Ağırı aci aci
Endum gabak meydana
Dikildi dar ağacı

Karadeniz istinde
Vaporlar bağrıyı
Endi gabak meydana
Gayişler yağlanuyı

Hacan asdiler beni
Bi şe geldi akluma
Yuğli gayışlarını
Taktiler boğazuma

torba arpa ve buğday getirirler. Bektaş Ağa -nın boş quvallarına dökerler. Bektaş Ağa hak kını alır. Memnundur.)

Bektaş Ağa — (Candarmalara) Dağda, bayırda hükümet var. Allah sizden razı olsun. (Seyirciler gülerler. Bektaş Ağa yavaş ya vaş köyden uzaklaşır.)

"Çorum'un Kussaray köyünden İsmail Pa mut'tan tesbit edilmiştir."

DELI BORAN

Yazan: Mehmet YANIK

Türk folkloru kıymetlerle doludur. Bu kıymetlerden biri de hangi devirde yaşadığı bilinmemekle beraber şiirlerinden Fırat boyun da yaşadığı anlaşılan Deli Boran'dır.

Deli Boran Küpeli isminde bir kıza aşık olur. Sonunda nişanlanır. Boran'ın dayısı Ruşenoğlu ülkenin sayılan kimselerindedir. Boran nişanlısının yanına gitmek için dayısından üç gün izin alıp yola çıkar. Giderken dayısının uşaklarından biri ile karşılaşır. Uşak da Küpeliye vurulmuştur. Boran'a sorar:

— Nereye gidiyorsun böyle?

— Nişanlımın yanına gidiyorum.

— Orada kaç gün gatacaksın ?

— Üç gün.

— Üç gün mü? Çok az. Ben dayımdan sana bir hafta izin alırım. Heç merak etmeyün.

Boran nişanlısının yanında bir hafta kaldıktan sonra döner. Köyün dışında onu görenler geçtiği için dayısının kendisini öldürteceğini söylerler. Bunun üzerine Boran dağa çekilir. Dayısı onu bir türlü bulduramaz. Böylece aradan yedi yıl geçer. Günün birinde bir avcı Gültepe'deki pususunda otururken tuhaf bir şeyin geldiğini görür. Biraz bekler. Vücutu baştan başa kıl ile örtülü olan bir adam orada bulunan büyükçe bir taşın üzerine otu-

hunun anlayışı bu türküyü böyle bir yapı için de Pir Ali'nin ağzından uydurmuştur.

*

Şimdi Pir Ali türküsünde kendi özel düşüncelerini belirleyen bir halk anlayışı ile karşı karşıya gelmişiz.

Anadolu'nun bir çok yerlerinde "İntikam" düşüncesi ölüme geçilmez bir acıdır.

Yasaların vereceği cezalar yüreği yaralı kimselerin acısını dindirmez.

Bu eski totem topluluklarından arta kalmış bir görüş, bir inançtır. Ceza ancak bir "İntikam" karşılığıdır. Yasalarda ise böyle ilkel bir görüş yoktur. Amaç toplumun yola getirilmesi (ıslahı)dır.

İşte Pir Ali türküsi bu iki karşıt durum arasında doğmuş bir dil varlığıdır.

Bugün bir çok derneklerde, düğünlerde Pir Ali türküsi söylenir durur.

rur. Başlar türküye:

Bende çıktım Gültepe'ye

Seyran ettim ellerine

Abaz abaz eller gonmuş

Sevdiğimin çöllerine

Hocam hocalar hocası

Okudum heceledim hecesi

Bu gece bayram gecesini

Ağ yâr kınalar yakmış eline.

Gültepe'nin güllü kokar

Hublar yanığuna sokar

Fırat derler bir su akar

Güvel gonar (konar) güllerine

Başa deller (derler) Deli Boran

Sevdiğine gönül veren

Top top olmuş ağca ceren

Geder yârın yollarına.

Avcı bunun Deli Boran olduğunu anlayınca sessizce yanına sokulur. Onu arkadan yakalar. Boran kendini yerlere vurarak avcudan kendini bırakmasını ister. Avcı ona, dayısının birşey yapmayacağını, buna emin olmasını söyleyerek evine getirir. Traş ettirip, güzel elbiseler giydirir. Sonra Ruşenoğlu'nun evine gider. Ona der ki:

— Efendim, sizin Boran ne oldu? Onu bulamıyor sunuz mu?

— Çok aradım, lâkin bir türlü bulamadım.

— Bulunsa onu öldürür müsünüz?

— Hayır heç bir şey yapman.

— Bulana ne yaparsın?

— Dünyağın verir, ahiretine karışmam.

— Ben onu böyün (bugün) buldumdu.

Bu sözü duyunca Ruşenoğlu çok sevinir. Hemen Boran'ın getirilmesini ister. Boran'ı getirirler. Dayısı, uşağı ve Boran bir odaya otururlar. Dayısı ne için kaçtığını sorar. O da "Sazla mı yoksa sözle mi anlatayım, der. Dayısı sazla anlatmasını ister. Bu sırada halâ kız olarak bulunan Küpeli odada ne olduğunu merak ederek kapının önünden geçiverir. Boran başlar söylemeğe:

Bahçanda yayılsın gumrular, gazlar,
Odanda çalısın süşşün sazlar

BİLMECELER, BULMACALAR

— III —

Derleyen: Faik AKÇIN

Bizde iki tane, sizde bir tane, Şamda üç tane, Mısır'da hiç yok.

Noktalar, eski harfler

Bizim evde bir kişi var, uzun uzun yatışı var.

Kilim — Halı

Bizim eve gel, altına, koyayım.

Minder

Bizim eve gel de eline verem

Ekmek

Bizim evde dede var, tepesinde güllü var.

Lâmba

Bizde bir kişi var, ensesinde dişi var.

Dolap

Bizim eve doktor geldi, şapkası dışarda kaldı.

Çivi

Bize bir misafir geldi, mantosu yeşil, en-

Öne Küpeli'yi gördü şol gözler
Ah ettikçe yüreğinden gan gider.
Efendim efendim Ruşenoğlu
Elbet sayanızda serbes gezilir.
Hızmatında gusur etdim ise ben
Şeytan şaşırırsa yoldan azdırır.

Gine bulanıyor yüzü havanın
Şahan (Şahin) salağında döner yuvanın
Top gara zülfüflü güzel sevenin
Yanıyor yüreğın kız kömür gözüm
Her sabah her sabah çıkıp sallanma
Yavru şahan gimi bas kömür gözüm
Dİn galem olmuş tebin mürekkep
Gara gaş üstüne yaz kömür gözüm.

Beni çok özlüyo yârdeki gözler
Daramış zülfünü gardamı düzler
Kâhüber dudak da balaman yüzler
Yüzünü yüzüme sür kömür gözüm.
Der Deli Boran'ın aşın soy ise
Boyun uzun, huyun usul huy ise
Aşağı verdiğiñ bahşış buyusa
Vallahı bil'âhi az kömür gözüm.

Boran türküsinü bitirir. Dayısı bir şey anlamaz. Bunun üzerine Boran başından geçenleri teker teker anlatır. Ruşenoğlu Boran'ı bu tuzaga düşüren kendisinden izinsiz üç gündün fazla nişanlısının yanında kalmaya zorlayan uşağı olduğunu anlayınca hemen boynunu vurdurur. Günlerce süren düğünden sonra Deli Boran Küpeli ile evlenir. Mesut bir hayat sürerler.

tarisi kırmızı, düğmeleri siyah. **Karpuz**
Boy boyarapçıklar, başlarında tablacıklar

(Bal — bul)

Burada çektim kılıcı Halet çıktı bir ucu
Burdan vurdum kılıcı, Bağdat'tan çıktı bir ucu.

Şimşek — Telgraf

Burdan atladı ötede yumurtladı. **Tavuk**
Bu dünyada iki şekle giren bir mahlûk var.

İpekböceği

Boyu bir karış, başı yarık, budur bitiren dünya işini

Kalem

Boyu var, kaşı yok, kolu var, bacakları yok; ne yer ne içer.

Entari

C

C iken O olur, O iken C olur. **Ay**
Camiden attım, kırılmadı; Suya attım kırıldı. **Sigara kağıdı**
Camı var, kanı yok. **Kelebek - Saat**
Camı yok, kessen bir damla kanı yok; alem akıl öğretir, dili var, imanı yok. **Telgraf**
Ceviz ağacını oyarlar, içine tin tin koyarlar; ağlama tin tin ağlama, kulağını bükürler.

Radyo

Civil civil kuşlar, sahrada kızlar; kendi için çahşır başkalarına bağışlar. (Düşün, bul)
Cızır gider, vızır gelir. **Kova**

Ç

Çalı dibinde ışık yanar. **Çiyden**
Çaldan çıldırmadan geçer. **Güneş**
Çalıya gün doğmuş. **Yabani Gül**
Çam ağacını oyarlar, içine tin ton koyarlar; ağlama tin ton ağlama, şimdi kulağını burarlar == (bükürler). **Ut**
Çanağa konulmaz, komşuya verilmez.

Uyku

Çarşıda bir ay doğru, onu görenler oldu; anası kundakta iken kızının kızı oldu. **Gül**
Çarşıdan aldım bir tane, eve geldim bin tane. **Nar**

Çarşıdan aldım ibrik, içine koydum kuyruk; ibrik eridi, kuyruk erimedi. **Ayakkaşı**

Çarşıdan aldım kapkara, eve geldim kıp kırmızı. **Kömür**

Çarşıdan alınmaz, mendile konulmaz; bundan tatlı bir şey olmaz. **Uyku**

Çat orada, çat burada; çat kapı arkasın-
da.
Çıldır çıldır, bildir bildir, başı sarıklı bı-
yıklı hırsız.
Çıktım merdiven yarısına, baktım ayın
sirasına; kuşlar içinde bir kuş var, meme ve-
rir yavrusuna.
Çingirli hamam, kubbesi tamam; bir ge-
lin aldım, babası imam.
Çit demeden çalıya düşer
Çit öte çit beri, çit altından geç beri.
Çum çum çukurda mısın, ak pak yumur
ta mısın; elâlem düğüne gitti—(Herkes sah
raya gitti — Yahut Hanımda çiğdeme gidi-
yor.) Sen daha burada mısın.
D
Dağda dalaman gördüm, suda Süleyman
gördüm; ak sakallı kuş gördüm, köpük ku-
san taş gördüm.
Balta — Ho'roz — Leylek — Balık — Sabun
Dağda dalaman, suda sulaman, askeri ye-
şil, kendi Alaman.
Kızalçık
Dağda odun kırarlar, üstüne danşel ko-
yarlar; eğer yalan söyler isen, kulağın burkar
lar.
Keman
Dağda olur, dağda biter, ovaya iner, sıraya
geçer.
Kazık
Dağda olur, dağda biter, eve gelir, gün
güm öter.
Yayık
Dağda tak tak, suda şip şip, arşın ayak-
lı, burma bıyıklı.
Bahık — Yağmur —
Leylek — Tavşan — Balta — Odun
Dağda tekerlenir, derede fıkrılanır.
Kaplumbağa
Dağda tin tin, derede tin tin, tepede tin
tin, iliksiz tin tin, kemiksiz tin tin yine de
tin tin, yine de tin tin.
Kelebek
Dağdan attım hız ile, yedi bin yıldız ile;
efendimiz çadır kurmuş, acısı soğan ile
Dağdan domuz indirir.
Tarak
Dağdan gelir hızıyla; yedi bin yıldızla;
can alır, can verir.
Tren
Dağdan gelir hızıyla, yedi bin yıldızla;
ne toptur, ne tüfektir. illâ kılıcı pektir.
Yıldırım — Şimşek — Kurşun
Dağdan gelir seke seke, kuru üzüm döke
döke.
Keçi
Dağdan gelir takır takır, ayakları gümüş
bakır.
Araba — Tren

Dağdan gelir tatarına, ben onu tutarına,
iki taş arasına koyarına; bastırına, ezerına,
yerden yere çarparına.
Bit — Sümtük
Dağdan taştan gelir, ağzı açık bir yular-
sız arslan gelir.
Sel — Dere
Dağdan gelir, taştan gelir, pantalonsuz,
kuşu açık, tin tin sakallı enistem gelir.
Keçi
Dağdan gelir, dak gibi, gözleri budak gi-
bi; bağırır oğlak gibi, şemkinir köpek gibi.
Kağıt
Dağdan iner hızlı hızlı, eve gelir yavaş
yavaş.
Hırsız
Dağdan iner, yolcu değil, ağaca çıkar
insan değil; semeri var, merkep değil, yazı
yazar kâtip değil.
Salyangoz
Dağı var; taşı yok, şehri var, insanı yok
denizi var, suyu yok, nedir, bil?
Harita
Dal dallı çiçek, dal boylu çiçek anadol
sarıklı zenpare çiçek.
Tütün
Dal üstünde kilitli sandık.
Ceviz
Dam başında yarım ekmek.
Ay
Dam altında şıp şıp, dam ardında şıp şıp.
Yağmur
Dam ardında çiğriş bağrıs, çıktım baktım
bir gümüş.
Tavuğun gıdaldaması, yumurta
Dam ardında saç kalır, geleni gideni aç
kalır.
Oruç
Dam üstünde kadı gibi, gözleri var cadı
gibi.
Baykuş
Deli geldi dolu geldi, ak külâhlı Veli gel-
di, kavgacı deli Hasan geldi; beş verdi, on
aldı, onu otuz iki hammala yükletti, otuz iki
hammal saraya indirdi.
Düşün, bul
Değneğin ucunda yemiş, onu yiyeceğini ölme-
miş, ramazanda yemiş, orucu bozulmamış.
Dayak
Demir kapı açıldı, alaca boncuk saçıldı.
Nar
Denizde şip şip, suda şip şip, kuyruklu
yıldız
Bahık
Deniz ortasında kumru yuvası.
Göbek
Deniz'in ortasında ne var? "N" harfi
Dereden karşıya gölgesiz geçer.
Ses
Deveden büyük, serçeden küçük, zehir-
den acı, Şekerden tatlı.
Ceviz
Dibi gümüş, gözümü illiş, bütün meyvele-
rin içinde yapraksız yemiş.
Mantar
Dili var söyliyemez, kulağı var işitemez.
Kürek
(Devam edecek)

- ADAL Osman Sabri:** Savur'da yağmur duası, Sf. 2366.
- AKÇIN Faik:** Aşık, Ahmet, Sf. (I) 1983 - (II) 2012 — Aşık Ahmet'in bir ağıdı, 2125 — Özil ve dilimizde banknot, 2181 — Ege türkülerinin ayırmaç ve nitelikleri, 2262 — Ergenekon, 2337 — Yurdun çeşitli yörelerinden bilmece, bulmacalar, (I) 2383 — (II) 2422 — (III) 2453.
- AKER M. Cavit:** Muğla'da adlarla ilgili inanmalar, Sf. 2178.
- AKKUL Veli:** Karaman'ın İbrala bucağında düğün âdetleri, Sf. 1999.
- AKYÜZ Hayri:** Yer ile gök destanı, Sf. 2173 — Şebinkarahisarlı şair Nuri, 2234 — Şebinkarahisarlı şairlerden Seyyahlı ve Mesturlı, 2399.
- AND Metin:** Halk Danslarımızın Sahneye Uygulanması, Sf. 2017 — Üçüncü Selim çağında seyirlik oyunları, 2407 — Halk Oyunlarımızın adlarının anlamları, 2433.
- ARICAN Saffet:** Bafra'da adlarla ilgili inanmalar, Sf. 2265.
- ARSEVEN Veysel:** Halk türkülerinde prozodi, (I) Sf. 1960 — (II) 1985 — Halk türkülerinde çokseslilik (armoni), (I) 2007 — (II) 2027 — Bir gezi den notlar, 2287 — Halk müziğinde söz, (I) 2301 — (II) 2324 — Halk müziğinde otantizm, 2347 — Türk halk çalgıları, 2391 — İğdir'den iki Azeri türküsü, 2439 — Derlenen halk ezgilerinin değerlendirilmesi, 2037.
- ARTAN Gündüz:** Göle ilçesinde bazı inanışlar, Sf. 2133 — Balı gelin destanı, 2208 — Göle'de derlenen ermeni kızı türküsü, 2293.
- ASLANGÜL Cevdet:** Ölüm yıldönümünde Bayrı ile eski bir sohbeti hatırlayış, Sf. 2011.
- ATAMAN Mustafa:** Konya'da Şivlilik, Sf. 2089.
- ATAMAN Sadi Yaver:** Üçüncü Halk Oyunları Bayramı hakkında düşünceler, Sf. 2003.
- AYCAN Ünsal:** Van'da folklor çalışmaları, Sf. 2390.
- BAHÇECİ Mehmet:** Padişahın seyahati masahı, Sf. 2052.
- BANARLI Nihad Sami:** Radloff misali Sf. 2137.
- BARAN Musa:** Elif'e ağıt, Sf. 2150.
- BAŞARAN Mehmet:** Eflâton Cem için, tık tık eden, Sf. 2225.
- BATUR Muzaffer:** Gölpazarında doğum âdetleri, Sf. 1971 — Sinanköy bilmececi, 2272.
- BAYKURT Şerif:** Unutulmuş bir halk oyunu Kara Yusuf, Sf. 2047.
- BAYRI Mehmet Halit:** Aşık Tevfik, Sf. 2092 — Mutasavvif şairlerden Sinan Ummi, 2128 — Derviş Taşkın ve Derviş Âlimi, 2305 — Mutasavvif şair Hüsameddin Uşaklı, 2416 — Yozgatlı Hüznü, 2269.
- CANDAN Mehmet:** Kastamonu'da yağmur duası, Sf. 2342.
- CINLIOĞLU Halis Turgut:** Tokat'ta adlarla ilgili inanmalar, Sf. 2286 — Tokat'ta yağmur duası, 2304.
- ÇAĞLAR Behçet Kemal:** Malatyalı Şehit Turhan Emeksizin anasına ağıt, Sf. 2187 — Türk Kültür Derneklerine çağrı, 2357.
- ÇALDAĞ M. Mustafa:** Şair, saz, vaiz üstüne, Sf. 2023.
- ÇİÇEKOĞLU Fikri:** "İklâğ", Sf. 2010.
- ÇOKAL MEHMET:** Yılbaşı karşılaması, Sf. 2079.
- DALKIRAN Salim:** Korkak adam ve devler masahı, Sf. 2149.
- DAMACI Raci:** Aşık Meyyiti (I), Sf. 2349 — (II) 2397 — (III) 2429.
- DEMİRAY Güner:** Çocuk oyunları ve tekerlemeler, Sf. 2132 — Gemerek'te aşık oyunu, 2249 — Çepni köyünden bir ağıt. 2313 — Gemerek'te ay ve güneş hakkında inanışlar, 2372.
- DEMİR Ö. Yüksel:** Diyarbakır'ın Dicle ilçesinden türküler, Sf. 2170.
- DİZDAROĞLU Hikmet:** Tire Türküleri, Sf. 2044 — Bayburtlu Celâli'nin şiirleri, (I) 2081 — (II) 2114 — (III) 2127 — (IV) 2171 — (V) 2204 — (VI) 2232 — (VII) 2242 — (VIII) 2264 — (IX) 2290 — (X) 2306.
- EBECİOĞLU Hikmet:** Radyo ve Karagöz, Sf. 2106.
- ELÇİN Şük'ü:** Kul Ahmet'in hayatı ve şiirleri, Sf. 2069 — Eşme'nin Yeleğen köylü bilmececi, 2199 — Anadolu orta oyunları, parayı ver, 2385 — Şeytan çık, Soğan

- cı oyunu, 2449.
- ELMAS Yılmaz:** Adatepe köyünde söylenen mániler, Sf. 1993 — Çıracıman köyünde Kurban Bayramı, 2161 — Kadamut mánileri, (I) 2351 — (II) 2373 — (III) 2431.
- EMİROĞLU Efdal:** Gaziantep'de Folklor çalışmalarları ve yayınları, Sf. 2369.
- ENHOŞ Mustafa:** İbradı'da düğün âdetleri, Sf. 2033.
- ERBİLEK İsmail Namı:** İstanbul türküleri, Sf. (I) 2425.
- ERDOĞAN Muzaffer:** Ölümü dolayısıyla Hüseyin Muhtar Yahya Dağlı, Sf. 2110.
- ERGÜN İsmet:** Çankırı'nın Ovacık ilçesi ve köylerinde düğün ve köçek, Sf. 2211.
- ESEN Güven:** Değirmendere köyünde düğün gelenekleri, Sf. 2320.
- EYUBOĞLU İsmet Zeki:** Bilmecelerimiz, Sf. 1963 — Bilmecelerin konusu, 2032 — Halk deyimleri, 2144 — Halk dilinde yüz deyimleri, 2188 — Üzüntü üstüne deyişler, 2261 — Gerçek mizah, 2332 — Pir Ali türküsü, 2451.
- GAZİMİHAL Mahmut Ragıp:** Barak Oyunları ve senem, Sf. 1958 — Eski Türkistan'da halk oyunları, 1979 — Köçeklik, 2001 — Cahil müşahidin hazin intibaları, 2019 — Bar denilen oyunlarımızın adına dair, 2041 — Koç halayı, 2061 — Tepük tepmek, 2080 — Türklerde ağaç kültü ve Çayda Çıra oyunu, 2101 — Oyun ve men-dil, 2121 — Bebek ve oyun, 2142 — Ninni ve bir netice, 2158 — "Eski Türklerde dram sanatı", 2177 — Oyun zümre adları, 2201 — Şemsi Yastıman ve Kopuz, 2226 — Salıncak ve ahenk, 2239 — Ayı oyunu ve oynatma, 2259 — Horonlarımız, 2279 — Saz, 2299 — Tezene ve çalgıç kızlığı, 2319 — Yine kopuz ve yelteme üzerine, 2341 — Sese benzetimli isimler, 2361 — Çocuk dili, 2380 — Dığdığı, 2409 — Kopuzdan son hatıralar, 2437 — Dance Perspectives "Dances of Anatolian Turkey" Nev-York, 1959, Metin And, 1992.
- GEMUHLUOĞLU Fethi:** Türkülere merhaba, Sf. 1987.
- GENÇTÜRK İsmail Celal:** Bir elmanın hakkı masalı, Sf. 2396.
- GÖKALP Mehmet:** Pehlivanoglu Residi ve destanları, Sf. 2026 — Mahiri ile Mahtâban, (I) 2250 — (II) 2271 — (III) 2291 — (IV) 2312 — (V) 2330.
- GÖKŞEN Enver Naci:** Folklor ve masal, Sf. 2057.
- GÜLERSOY Çelik:** Bir Alman bilgininin eseri hakkında, Sf. 2237.
- GÜNEY Eflâton Cem:** Halk hikâyeleri üstüne, Sf. 2405.
- GÜRCAN Behire:** İstanbul'da kullanılan bazı tâbirler ve atasözleri, Sf. 2364.
- HACALOĞLU Ziya:** Pehlivanoglu Residi ve destanları, Sf. 2026.
- HASAN Basri:** Çarşamba ve Terme'de adlarla ilgili inanmalar, Sf. 2238.
- HASAN Namı:** Havza'da adlarla ilgili inanmalar, Sf. 2221.
- HASAN Tahsin:** Samsun'da adlarla ilgili inanmalar, Sf. 2213.
- HİNÇER Bora:** Etnografik ve sosyal hayat filmi festivali — Antropoloji ve etnoloji ilimleri VI. milletlerarası kongresi — Rockefeller Müessesesi Ankara Ses ve Tel Birliği'ne yardımında bulunuyor. Sf. 2014 — Halk oyunları derleme gezileri, 2051 — Şerif Baykurt'un derleme gezisi — Gaziantep Halk Oyunları Derneği kuruldu. Bozkır Kaşık Oyunu Topluluğu Hilton'da, 2075 — IV. Halk Oyunları Bayramı yapılıyor, 2166 — Türk Folklor Derneği'nin kongresi — Türk Kültür Dernekleri İstanbul teşkilâtı kuruldu — Palermo II. Milletlerarası Folklor eserleri yarışması, 2353 — Eflâton Cem Güney ve Andersen Armağanı, 2354 — Atasözleri kitapları sergisi — Beşinci Halk Oyunları Bayramı — Almanya'da Türk Halk Türküleri — Amerika'da Türk musikisi, 2401 — İstanbul ili Halk Eğitim Teşkilâtı çalışma plânının folklorla ilgili yönleri, 2402 — Unesco VII. devre toplantısı — Karaman'da yapılan Dil Bayramı, 2428 — 100 yıl boyunca Türk Amerikan giyimleri sergisi — Yunus Emre Eskişehir'de de anıldı, 2429 — Yastıman'ın jübilesi, 2224.
- HİNÇER İhsan:** Üçüncü Halk Oyunları Bayramı, Sf. 1966 — Folklor kelimesinin yersiz israftı, 1997 — Türkçe şiir yazarı Ermeni şairler, 2054 — Hayalî Küçük Ali ve Karagöz, 2107 — Hürriyet Destanı, 2157 — Dördüncü Halk Oyunları Bayramı, 2186 — Halk oyunlarımızın zaferi, 2206 — Aşık Şemsi Yastıman, 2228 — Aşık Ali İzzet Özkan, 2247 — Helvacı

- Baba ve yatırlar, 2277 — Türk Folklor Derneği, 2297 — Kastamonulu Aşık Yorgansız Hakkı 'Baba, 2326 — Halk Şiirinde 27 Mayıs ve öncesi, 2377 — Ali Rıza Yalgın da öldü, 2419 — Beşinci Halk Oyunları Bayramı, 2446.
- İŞÇİLER Salim Sami:** Tekirdağ'da Hıdırellez, (II) Sf. 2414.
- KIRZIOĞLU M. Fahrettin:** Kars ili halk oyunlarının adları, (I), Sf. 2067 — (II) 2083.
- KOÇAK Enver Sadık:** Gaziantep'te derlenen folklor maddeleri, Sf. 2147 — Gaziantep'ten türktü gelenek ve atasözleri, 2168.
- KONYALI İbrahim Hakkı:** Lâgari Hasan Çelebi nasıl uçmuştu, Sf. 2408.
- KÖPRÜLÜ Behice:** Eski İstanbul türküleri, Sf. 2346.
- KUTSAL Muzaffer:** Şabanözünde yaren seçme usulü, Sf. 2411.
- KÜÇÜK Ali (Hayalî):** Eskiden nasıl karagöz oynatılırdı, Sf. 2338.
- KÜÇÜKBEZİRCİ Seyit:** Konya'da Konur Daylak türküsü, Sf. 1982 — Leylek türküsü, 2082 — Sızma köyü deyişleri, 2191 — Konuya atasözleri ve deyimleri, 2233.
- MEHMET Nuri:** Bolu ve dolaylarında düğün âdetleri, Sf. 2307.
- MEMİŞOĞLU Fikret:** Elâzığ Küçük Kalkan oyunu, Sf. 2109.
- MISKİOĞLU Cevher İhsan:** Bir güzele (şiir), Sf. 2214.
- NADİ Doğan:** Dağdaki, Bağdaki, Sf. 2052.
- N. Y.:** Folklorcularımız'dan Şakir Sabri Yener'in biyografisi, Sf. 2267.
- OKAY Haşım Nezihî:** Halk şiiri yazarı aydın bir şair: Nadir Selçuk (Bağtal Emre), Sf. (I) 2159 — (II) 2184.
- ORHAN Tarık:** Divriđi Atasözleri ve tâbirleri, Sf. (II) 1990 — (III) 2072 — Divriđi türküleri, 2266.
- ORTA Nedim:** Germiyan köyünde Hıdırellez, Sf. 2146 — Yapıldak'ta Hıdırellez, eğlenceler, düğünler, 2398.
- OY Aydın:** Deyimler üzerine, Sf. 2029 — Yozgat'ta gelinkayalar efsanesi, 2086.
- ÖNDER Ali Rıza:** Kemahlı Tahir ve diyanı, Sf. 1969 — Erzincan'da mizah, (I) 2048 — (II) 2130.
- ÖNDER Mehmet:** Konya'da kadın giyimleri, Sf. 2179 — Konya'da keçeçilik, 2231 — Ermenekli şair Hasan Rüşdi, 2310.
- ÖZALP İsmet:** Bozkır ağıtları, Sf. 1970 — Bozkır'dan deyişler, 2066 — Gurbet türküleri, 2278.
- ÖZDER Âdil:** Yusufeli'li Keşfi, (III) Sf. 2065.
- ÖZKAN Aşık Ali:** Zet: Belli değil (şiir), Sf. 2264.
- ÖZSU M. Necati:** Seferihisar orta oyunları (IV) Sf. 2094 — (V) 2172 — (VI) 2413.
- ÖZTELLİ Cahit:** Bilimiyen şairlerden Bektaş Abdal, Sf. 1981 — Tarih ve Halk edebiyatı, 2039 — Pazvantoglu üzerine iki destan, 2063 — Yaşayan Dede Korkut: Tepegöz, 2087 — Üçyüz yıllık bir savaş türküsü, 2126 — Köroğlu hakkında yeni notlar ve şiirler, 2163 — Nasreddin Hoca Bibliyografyası, 2182 — "İssiz Yuvalar: Konya Türküleri", 2203 — Türk Atasözleri bibliyografyası, 2219 — Karagöz ve ötesi, 2257 — "Etnografya Kılavuzu", 2371 — "Kırk gün, kırk gece", 2395 — Nasreddin Hoca'nın İstanbul'da yatan torunları ve bazı notlar, 2443.
- ÖZTÜRK Cafer:** Şeyhosman köyü bilmeceleri, Sf. 2074 — Şeyhosman ve Yapraklı'dan bir demet, 2244 — Şeyhosman köyünde çocuk tekerlemeleri, 2311.
- PETEKÇİ Ahmet:** Bozkır'da feryane, Sf. 2040.
- POLAT Şükrü:** Türkülerin hikâyesi, Malev Türküsü, Sf. 2309.
- SALİH Nezihi:** İstanbul'da halk inanışları, Sf. 2383.
- SALMAN Mustafa:** Balıkesir havalisinde Ramazan öğmeleri, Sf. 2104.
- SARIYÜCE Hasan Lâtif:** Aşık Niyazi Ersoy, (I) Sf. 2030 — (II) 2049.
- SAYGI Osman:** Sarıgöl düğün gelenekleri, Sf. 2382 — Atatürk'ün memleketi Sarıgöl'den örnekler, 2448.
- SELEK Candan:** Atasözlerinde kadın, Sf. 2412.
- SIZAN Ayhan:** Yozgat'ta gelinkayalar efsanesi, Sf. 2086.
- ŞEHİSUVAROĞLU Halâk Y.:** Çocuk eşyaları ve elbiseleri sergisi, Sf. 2359.
- ŞENOL Kılıçaslan:** Bardız'da kilimcilik, Sf. 2205.
- ŞİMŞEK Seyfettin:** Mendilin hikâyesi, Sf. 2123 — Hırkanın hikâyesi ve meşhur hırkalar, 2217 — Başa giyilen çeşitli başlıklar, (I) 2333 — (II) 2343.
- UYGUNER Muzaffer:** Kandıra'da toprağın işlenmesi, Sf. 1986 — Siyasal Bilgiler Fa-

kültesi gelenekleri, 2042 — Kandıra'da kur'a geleneği, 2355.

UZUNOĞLU Sadık: Kütahya'da zeybek giymi, Sf. 2046.

ÜLKÜTAŞIR M. Şakir: "Afyonkarahisar Türk kütleri", Sf. 2131.

ÜNVER Ord. Prof. Dr. Sühey: Türk halkı ve İale, Sf. 2117 — İstanbul'da Ramazanlar nasıl ilân olunurdu, 2340.

TANYOL Doç. Dr. Cahit: Din ve âdetler, Sf. 2077.

TECER Ahmet Kutisi: 28 Nisan, 27 Mayıs (şir), Sf. 2166 — Folklor ansiklopedisinden önce folklor bibliyografyası, 2317.

TECİRLİ Mustafa: Döndü'ye ağıt, Sf. 2025 — Geben ağıdı, 2260.

TILGEN NuruMah: Eylüp oyuncakçılığı, S. 1962.

TİPI Mehmet Ali: Bozkır'da kız isteme, nişan, düğün, Sf. 2090.

TOYGAR Kâmil: Üregil köyünde çocuk tekerlemeleri, Sf. 2091 — Üregil köyü ninnileri, 2122 — Ankara folklorunda ilençler, 2367 — "Türk millî oyunlarından örnekler", 2410.

TUNARA Girizan: Balat'ta Paşa Hamamı'nda Bir Çingene Düğünü, Sf. 2441.

TURGAY Rifat: Ankara'da yağmur duası, Sf. 2415.

TUSER Hulûsi: Manisa'da Mesir Bayramı, Sf. 2097.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI: Folklorcularımız: Murat Uraz'ın biyografisi, Sf. 1964 — IX. Türk Dil Kurultayı, 2203 — Yastıman'ın Kolejdeki konseri, 2227 — Folklorcularımız: Eflâtu'n Cem Güney'in biyografisi, 2223 — 27 Mayıs ve halk musıkısı, 2253 — Aksaray Türk Musiki Cemiyeti'nin halk türkülleri konseri, 2268 — Folklorla hizmeti fazla bir sanatkar: Malik Aksel'in biyografisi, 2445 — Birinci Halk Oyunları Semineri, 2447.

TÜTENGİL Cavit Orhan: "Türk Folklor Araştırmaları", Sf. 1957.

YANBEY Mahmut Kemal: Bayburt Folkloru, Sf. 2243 — Beyböyük masah, 2283.

YANIK Mehmet: Halk hikâyelerinin doğuşuna örnekler, Deli Boran, Sf. 2452.

YENER Şakir Sabri: Gaziantep'te İbeyli Aşireti, Sf. 2202 — Gaziantep'ten bir sima

Teke Mustafa, 2325.

YILDIZ Hüsnü: Serik'ten masallar: Kaplum bağa kabuğu, Sf. 1973 — Fatma Hanım masah, 2013 — Elmalı'da bilmeceler, (I) 2151 — (II) 2169 — Elmalı mánileri, 2193 — Elmalı'dan masallar: Evran, 2214 — Padışahın kızı ile uşağı, 2235 — Ser seri oğlan masah, 2252 — Akıllı tilki, 2274 — Çömtüdük, 2294 — Derviş, 2315.

YUND Kerim: Gün adları, Sf. 1989 — Türkiye'de Hidirellez, 2139 — Silifke dolaylarında yer adları, 2209 — Silifke'de adlarla ilgili gelenekler, 2303 — Silifke ve Türk folklorunda Cezayir, 2365 — Çetrevli köyünün adı dolayısıyla, 2436.

YÖNETKEN Hâmil Bedi: Bizde ilk Halkbilgisi Derneği teşebbüsü, Sf. 2197 — Mehter hakkında, 2240 — Mehter repertuarı hakkında yeni bulunan kaynaklar, 2281 — Türk halk müziği dizilerinin tarifi, 2362 — Halk müziklerinde kullanılan dizilerin tarifi, 2387 — Majör, minör dışı dizilerin tarifi, 2418.

YÖNTEM Ali Canip: Saz şairleri, Sf. 1977.

YUNUSOĞLU Nermi: Bir İstanbul masah: Düzenici kadın, Sf. 2189

YENİ ÇIKAN ESERLER:

Sayfa: 1976 — 1995 — 2005 — 2035 — 2053 — 2064 — 2093 — 2099 — 2120 — 2141 — 2183 — 2215 — 2258 — 2289 — 2300 — 2323 — 2338 — 2370 — 2400 — 2273 — 2438.

AYIN FOLKLARLA İLGİLİ DİĞER OLAYLARI:

Iran Halk Oyunları Balesi, Sf. 1980 — Milâno Sergisinde Türk eşya ve halıları, 2006 — Kenan Özbel'in oya ve eşişlerimize ait T. M. G. T. da konferansı ve sergisi, 2092 — İbrahim Balaban'ın resim sergisi, 2002 — IX. Türk Dil Kurultayı toplanıyor, 2171 — Türk Dil Kurultayı, 2184 — Dergimiz 12 yaşına basıyor, 2185 — Londra, Nis ve Kan'a giden halk dansları topluluklarımız, 2186 — Artvin Folklor Gecesi, Orduya Şükran Gecesi, 2187 — Kürtlerin Menşei konusundaki konferans, 2200 — IX. Türk Dil Kurultayı, 2203 — Yapı ve Kredi Bankası'nın Halı ve Kilim sergisinde teşhir olunan bir halı, 2246 — Dergimizin fiatı hakkında okuyucularımıza bir izah, 2315 — Türk Dil Kurumu'nun anketi, 2335.

Mobil Ekonomi ve Servis 5.000.000 Kilometrelik Mobil Ekonomi Müsabakalarıyla değerini ispat etmiştir.

MOBİL EKONOMİ SERVİS

YAKITTA EKONOMİ... TAMİRDE EKONOMİ... ÖMÜRLÜ ARABA...

Mobil Ekonomi ve Servis Programı 5 Kuruma 17 memleketinde tertiplenen 60 Mobil Ekonomi Müsabakasından edinilen tecrübe ile sizlere yakıtta, tamir masraflarında ekonomi sağlamak, arabanızın ömrünü uzatmak ve daha emniyetli araba kullanırmak gayesiyle hazırlanmıştır.

Mobil Ekonomi ve Servis aşağıdaki üç önemli özelliği bir araya getirmiştir:

1. Mobil Servis - Mobil Ekonomi müsabakalarında elde edilen ekonomi tekniklerinin otomobil bakımına da tatbikini sağlayan komple bir bakım programıdır. Ekonomi sağlayan metodlar üzerinde ihtisas yapmış Mobil elemanları, arabanızın uzun ömrünü olmasını temin için gerekli bütün işleme

ve bakım servisini hizmetinize arz edeceklerdir.

2. Mobilgas - İçindeki MC4 terkihi ile yakıt Ekonomisini sağlayan ve dünyanın birçok yerlerinde yapılan Mobil Ekonomi müsabakalarında ekonomik özelliğini ispat etmiş olan bir benzindir.

3. Mobiloil - her tip ve marka arabada koruyucu ve ekonomik vasıfları denemmiş yegâne motör yağıdır. Mobiloil motorünüzün genç kalmasını ve azami randımanla çalışmasını sağlar.

Bu üçlü özelliği ile Mobil Ekonomi ve Servis size yakıtta ekonomi, uzun araba ömrü ve emniyetle araba kullanma zevki temin edecektir.

Bu ekonomi sağlayan başlıca Mobil satıcınızdan isteyiniz

Mobil

EKONOMİ SERVİS

(Folklor: 12)

"TÜRK FOLKLOR (= HALKBİLGİSİ) DERNEĞİNİN YAYIN ORGANIDIR."

TÜRKİYE KREDİ BANKASI

Sermayesi 20.000.000 T. L. Merkezi: İstanbul

Şubeleri:

İstanbul	İzmir	Samsun
Beyoğlu	Ankara	Konya
Galata	Yenişehir	İskenderun
Kadıköy	(Ankara)	Mersin
Osmanbey	Adana	Bursa
Hasköy	Çapa	Bakırköy
Beyazıt	Edirne	

HERNEVİ BANKACILIK MUAMELÂTI-BÖTÜN YABANCI MEMLEKETLERDE MUHABİRLER

Telgraf adresleri: Umum Müdürlük: Bankorgen- İstanbul Şubeler: Bankor

(Folklor: 13)

ÜNYON

SİGORTA KUMPANYALARI

Paris merkezleri: 9, Place Vendome

YANGIN, KAZA, TRAFİK

ve HAYAT

Türkiye İşletmeleri, Ünyon Han
Galata — İstanbul

Telefon: 44 48 88

Telgraf: ÜNYON

(Folklor: 14)

SÖT VEREN ANNELER,
KANSIZLIK, ZAFİYET
KLOROZ, İŞTAHSIZLIK
SIRACA VE NEKAHAT
İÇİN

MALT
Hulâsası

(Folklor: 17)

GRİPİN

ve NEZLEYE karşı

GRİPİN

Kullanınız

Aldığınız müstahzarın hakiki Gripin olduğunu anlamak için GRİPİN markasına bilhassa dikkat ediniz.

GRİPİN

günde 3 adet alınabilir.

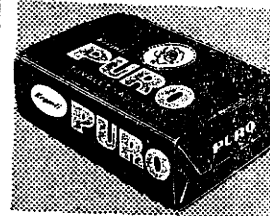
(Faal: 742 — Folklor: 15)

FAAL p-185

Terkibinde krem has-saları bulunan PURO TUVALET SABUNU cildi temizler... besler... korur... çiçek gibi taze ve kadife gibi yumuşak yapar... cazibe ve güzelliğinizi artırır.

BOL KÖPÜKLÜ
NEFİS KOKULU

100 DE 100 SAFTIR

(Faal: 741 — Folklor: 16)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Ayhk Dergi

Yazı İş. Me. Md. İ. Hınçer

Adres: Yeşildirek, Sultan -

mektebi S. 17, İstanbul

Baskı: Vakit Basımevi

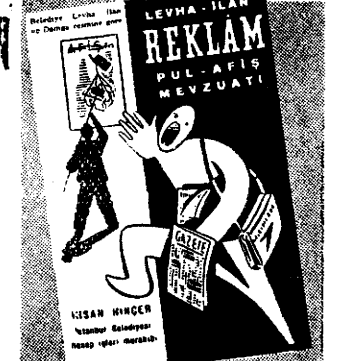
(Faal: 742 — Folklor: 15)

(Folklor: 8)

En son tadil ve ekleriyle
İstanbul Belediyesi Vari -
dat Tahakkuk Müdürü İhsan
Hınçer'in hazırladığı eser:

ARTIK
BU KİTABA
İHTİYACINIZ VARDIR.

Cezalı ve yanlış ödemek istemiyorsanız, bu eserden ediniz. Her cepit ilan ve reklam için ödenecek resim ve yapılacak pul tutarları Ayrıca ilan ve reklama ait bütün mevzuat.
224 büyük sayfa, 15 lira. Ödemeli adresi: Yeşildirek Sultanmektebi S. 17 İstanbul Basıca Kitapçıda Bulunur.